

Univerzita Karlova v Praze
Husitská teologická fakulta

Sociální pedagogika, prezenční studium

DOMÁCÍ NÁSILÍ

Domestic violence

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Lenka Chittussiová

Autor: Michal Tačík, DiS.

Praha 2015

Poděkování

Děkuji Mgr. Lence Chittussiové za pomoc a odborné vedení při zpracování této práce, za její cenné rady a připomínky a také za psychickou podporu. Dále děkuji svým přátelům za jejich trpělivost a pomoc, při psaní této práce. Děkuji své rodině, za možnost tuto práci napsat a nadále studovat.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a všechny použité písemné i jiné informační zdroje jsem řádně odcitoval. Jsem si vědom, že doslovné kopírování cizích textů v rozsahu větším než je krátká doslovná citace je hrubým porušením autorských práv ve smyslu zákona 121/2000 Sb. Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce.

V Praze dne

Michal Tačík, DiS.

OBSAH

ÚVOD.....	3
TEORETICKÁ ČÁST.....	5
1. Domácí násilí.....	5
1.1. Domácí násilí jako pojem	5
1.2. Znaky a formy domácího násilí	6
1.3. Příčiny vzniku domácího násilí.....	10
2. Tyrani (agresori).....	12
2.1. Pojem agrese a agresivita	12
2.1.1. Agresor a typologie agresora.....	12
3. Oběti domácího násilí	14
3.1. Žena jako oběť domácího násilí.....	14
3.1.1. Charakteristika oběti (žena)	15
3.2. Muž jako oběť domácího násilí	15
3.2.1. Charakteristika oběti (muž).....	16
4. Důsledky domácího násilí.....	17
4.1. Posttraumatická stresová porucha.....	17
4.2. Naučená bezmocnost.....	18
4.3. Sebezničující reakce	18
4.4. Stockholmský syndrom	19
4.5. Psychosomatické následky	20
5. Některé způsoby vyrovnání se s násilím.....	20
6. Instituce zabývající se domácím násilím v ČR	21
6.1. Bílý kruh bezpečí	21
6.2. Acorus.....	22
6.3. Magdala	24
6.4. ROSA – centrum pro týrané ženy	24
6.5. proFem o.p.s.	24
6.6. CKI (centrum krizové intervence) psychiatrické léčebny Bohnice	25
PRAKTICKÁ ČÁST	27
Výzkum a jeho metoda.....	27

1. KAZUISTIKA – Alena.....	29
2. KAZUISTIKA – Jana	34
3. KAZUISTIKA – Hana	39
Vyhodnocení kazuistik žen.....	43
4. KAZUISTIKA – Jan.....	45
5. KAZUISTIKA – Aleš	51
6. KAZUISTIKA – Jakub	56
Vyhodnocení kazuistik mužů	61
ZÁVĚR	62
Summary	65
SEZNAM LITERATURY	66
DALŠÍ POUŽITÁ LITERATURA.....	67
SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ	67

ÚVOD

Předmětem mojí bakalářské práce je nahlédnutí do problematiky domácího násilí. Stejným tématem jsem se zabýval v předchozí absolventské práci. Tato tematika mě oslovila natolik, že jsem se rozhodl pokračovat v jejím zpracování. V této bakalářské práci jsem shromáždil další případové studie, abych mohl lépe zmapovat danou problematiku.

Úskalím domácího násilí je obtížná prokazatelnost. Ve většině případů se odehrává doma za zavřenými dveřmi a tím se špatně dokazuje. Pro okolí je téměř neviditelné, protože oběti se za svoji situaci stydí a nemluví o ní. Majoritní společnost je takového mínění, že domácí násilí je páčáno pouze na ženách. Při studiu oblasti domácího násilí se ukázalo, že oběťmi mohou být nejen ženy ale i muži, děti, senioři a handicapovaní. V předchozí absolventské práci jsem se zaměřil na zpracování případových studií týraných mužů i žen. Zjistil jsem, že páčání domácího násilí je pravděpodobně zastoupeno stejnou měrou jak na ženách, tak na mužích, což byl pro mě zajímavý výstup. Protože se ale jedná o moji domněnku, rozhodl jsem se ve svém výzkumu pokračovat a tím nashromáždit více materiálu, abych svůj předpoklad potvrdil nebo vyvrátil.

V předchozí absolventské práci jsem vyhledal stejný počet týraných mužů a žen. I v této práci jsem se rozhodl pro stejný postup, abych doložil další případy v obou skupinách. V závěru budu kazuistiky porovnávat a tím zjistím, zda je profil obětí obdobný či rozdílný.

Cílem je též praktické zaměření práce ve smyslu šíření osvěty týkající se domácího násilí mezi laickou veřejnost. Přesvědčil jsem se, že tato problematika není dostatečně známá. Dalším dílčím cílem je zprostředkování informací obětem domácího násilí. Na základě přečtení kazuistik se může stát, že se oběť identifikuje s podobným případem uvedeným v praktické části. Je možné, že právě díky tomu oběť začne svoji situaci řešit.

Vyhledání týraných mužů a žen bylo velmi náročné. Nejdříve jsem se pokusil hledat v přátelských kruzích, poté jsem respondenty hledal přes internet na základě inzerátu. Další možností bylo vyhledat organizace, které se zabývají problematikou domácího násilí.

V hlavním městě Praha jsem kontaktoval celkem šest organizací – Bílý kruh bezpečí, Acorus, Magdala, ROSA, proFem o.p.s. a CKI (centrum krizové intervence) psychiatrické

léčebny Bohnice. Jejich profil je součástí teoretické části. Některé z nich mají celorepublikovou působnost a jejich střediska v dané lokalitě pomáhají obětem v nouzi. V rámci průzkumu jsem se dotazoval pracovníků na poskytování služeb a problematiku týraných mužů, protože jsem nenašel dostatečnou podporu v české odborné literatuře.

Přístup organizací k mému výzkumu byl různý. Setkal jsem se se vstřícným přístupem např. v Magdale, proFem o.p.s. a CKI PL Bohnice. Pracovníci se mnou aktivně spolupracovali a pomáhali mně při hledání respondentů. Dále mi doplnili informace a specifiky problémů o domácím násilí z praxe. Bílý kruh bezpečí, Acorus a ROSA jsou organizace větších rozměrů. Zde byla komunikace obtížnější. Lze předpokládat, že pracovníci mají větší objem práce, a proto byla jejich ochota komunikovat menší.

Sestavení otázek pro rozhovor nebylo jednoduché. Zásadní bylo stanovit pro otázky řád tak, aby je respondent dobře pochopil a také stanovit kritéria, kterými jsou srozumitelnost, posloupnost a návaznost. Všem obětem budou položeny stejné otázky (celkem deset), které sledují celý průběh jejich života v násilí.

Stanovil jsem si i kritéria u hodnocení jednotlivých kazuistik, a také jsem porovnal kazuistiky žen a mužů. Hlavní kritéria hodnocení kazuistik jsou příčiny vzniku, forem, cyklu domácího násilí a charakteristika oběti domácího násilí.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Domácí násilí

1.1. Domácí násilí jako pojem

Domácí násilí není jen násilí mezi partnery (manžely), ale týká se i dětí, seniorů, příbuzných a zdravotně postižených. Ve společnosti vznikají různá tvrzení o tom, co vlastně domácí násilí je. Těžké je stanovit hranici, kdy se o násilí opravdu jedná. K tomu, abychom mohli oznámit trestný čin, je potřeba mít důkazy. V případě domácího násilí se důkazy těžko hledají, protože domácí násilí se odehrává převážně doma, „za zavřenými dveřmi“, tak důkazů je málo.

Literatura, která se zabývá problematikou domácího násilí, nám nabídne spoustu verzí definic. Například:

„O domácím násilí hovoříme tehdy, když se nejedná o izolovaný jev fyzické, či psychické agrese, ale o systematické počínání jednoho z partnerů, které je vedeno snahou získat kontrolu nad partnerem a má za následek osobnostní dezintegraci oběti.“¹

Podle americké psychologické asociace rodinné násilí a zneužívání „odkazuje k činům fyzického týrání, sexuálního zneužívání a psychického týrání; chronické situace, ve kterých jedna osoba kontroluje, nebo směřuje ke kontrolování chování jiné osoby; a zneužívá moc, která může mít za následek poškození nebo narušení psychologického, sociálního, ekonomického, sexuálního nebo fyzického pocitu zdraví členů rodiny“ (Fox, Walker, 1996)“.

V České republice bývá částí odborné veřejnosti a drtivou většinou veřejnosti laické domácí násilí chápáno spíše v širším slova smyslu: „Násilné chování v rodině zahrnuje jakýkoliv čin, nebo opomenutí, spáchané v rámci rodiny některým z jejích členů, které podkopávají život, tělesnou nebo duševní integritu, nebo svobodu jiného člena stejné rodiny,

¹ BURIÁNEK, Jiří a kol. *Domácí násilí - násilí na mužích a seniorech*. Praha, Kroměříž: Triton, 2006. ISBN 80-7254-914-6.

nebo vážně poškozují rozvoj jeho osobnosti.“ (definovala Rada Evropy jako násilí v rodině roku 1985)²

Mohli jsme si všimnout, že tyto definice mají stejný kontext a podobných bychom našli mnoho. Uvádí se, že každá instituce s pomáhající profesí má svoji definici, jsou to kriminalisté, psychologové, terapeuti, lékaři a i feministky. Je tudíž důležité si uvědomit, že není přesná definice domácího násilí, a toto téma bude vždy spekulativní.

1.2. Znaký a formy domácího násilí

• ZNAKY

Aliance proti domácímu násilí (2006) vymezuje definiční znaky domácího násilí následovně:

- Opakování a dlouhodobost, z jednoho útoku jakéhokoli charakteru ještě nelze určit, zda jde o domácí násilí. Může to však být jeho začátek
- Eskalace, od urážek se stupňuje k psychickému snižování lidské důstojnosti až k fyzickým útokům a závažným trestným činům ohrožujícím zdraví a život.
- Jasně a nezpochybnitelné rozdělení rolí osoby ohrožené a osoby násilné, domácí násilí nejsou vzájemná napadání, hádky, rvačky, spory, kde se role osoby násilné a osoby ohrožené střídají.
- Neveřejnost probíhá zpravidla za zavřenými dveřmi bytu či domu, stranou společenské kontroly.³

Našli bychom i jiné dělení znaků domácího násilí, ale tyto znaky jsou nejvíce používané. Zde je důležité se opravdu přesvědčit, zdali jde o domácí násilí či nikoliv, také stojí za povšimnutí, že role oběti a tyraňa jsou jasně dané a nemění se, vždy je jeden z partnerů submisivní a druhý dominantní.

² BEDNÁŘOVÁ, Zdena a kol. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, 2009. ISBN 978-80-254-5422-0.

³ ŠEVČÍK, Drahomír; ŠTĚPÁNKOVÁ, Naděžda a kol. *Domácí násilí*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2.

▪ FORMY

Každá literatura, která se zaměřuje na domácí násilí, má odlišné formy násilí. Často se zaměňují slova typu násilí za týrání a naopak. Rozhodl jsem se srovnat formy násilí od různých autorů, kde autoři chápou formy domácího násilí trochu odlišně.

Formy násilí podle Zlámala a Dufkové (2005):

- Fyzické násilí
 - Fackování, bití rukama nebo předměty, kopání, škrcení, svazování, ohrožování, bodnou nebo palnou zbraní nebo jinými předměty, odpírání spánku a jídla až po útoky proti životu.
- Psychické násilí
 - Ponižování, urážení, znevažování, obviňování, zákazy, zastrašování, terorizování, vyhrožování, vydírání, hrubé chování, ničení vlastnictví oběti, zejména na oblíbených věcí apod.
- Emocionální násilí
 - Soustavná kontrola toho, co oběť dělá, s kým se stýká, kam chodí. Zesměšňování, prohlašování oběti za blázna, citové vydírání, obviňování v každé situaci, výhrůžky odebráním dětí.
- Sociální násilí
 - Zákazy kontaktu s přáteli a s rodinou, s cílem sociálně oběť izolovat. Jednostranné uplatňování privilegií pachatele rozhodovat ve všech oblastech společného života, využívání dětí nebo jiných osob jako prostředku nátlaku na oběť, znemožňování oběti v sociálním prostředí.
- Sexuální násilí
 - Znásilnění, nucení proti vůli k sexuálním praktikám, sexuální napadání, zacházení s blízkou osobou jako se sexuálním objektem.
- Ekonomické násilí
 - Omezování přístupu k penězům, neposkytování prostředků na společnou domácnost, případně i na děti, absolutní kontrola nad příjmy a výdaji oběti, zatajování ekonomické situace pachatele rodiny.⁴

⁴ DUFKOVÁ, Ivana; ZLÁMAL, Jiří. *Domácí násilí se zaměřením na problematiku oběti. Pracovní manuál*. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra, 2005. ISBN 80-239-5686-8

Další dělení forem podle socioložky a feministky Linkové (2004):

- Fyzické týrání
 - Tělesné útoky, použití zbraní, životu nebezpečná jízda autem, ničení majetku, týrání domácích zvířat v přítomnosti členů rodiny, útok na děti, znemožnění vstupu do obydlí, odmítání spánku.
- Slovní útoky
 - Neustále ponižování a znevažování v soukromí či na veřejnosti, které se většinu soustředí na inteligenci, sexualitu, tělesný vzhled či rodičovské nebo manželské schopnosti ženy.
- Emocionální týrání
 - Obviňování oběti ze všech problémů ve vztahu, neustálé srovnávání oběti s jinými s cílem podkopat její sebevědomí, občasná rozmrzelost, nezájem (např. týdny ticha) a další.
- Sociální týrání
 - Systematická izolace od rodiny a přátel za použití technik jako např. neustálé urážky členů rodiny a přátel, stěhování do míst, kde oběť nikoho nezná, zákazy či fyzické bránění opuštění domu a scházet se s lidmi, tj. faktické uvěznění.
- Sexuální zneužívání
 - Vynucený sex či sexuální ponižování, ubližování při sexuálním aktu, útok na genitálie, vynucený sex bez ochrany proti početí či pohlavním chorobám, nucení oběti k sexuálním aktům proti její vůli – např. kopírování scén z pornofilmů atd.
- Ekonomická kontrola
 - Naprostá kontrola financí, neposkytnutí přístupu k bankovním účtům, poskytování pouze malého „kapesného“, užití celého výdělku ženy na náklady na domácnost.⁵

⁵ PIKÁLKOVÁ, Simona. *Mezinárodní výzkum násilí na ženách – ČR/2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2004.

Na této formulaci forem domácího násilí jsme si mohli všimnout feminismu autorky Linkové, která ve svém tvrzení forem nedává důraz na muže, ale výrazně se orientuje na ženy, které jsou oběťmi domácího násilí.

Poslední dělení forem domácího násilí, které jsem vybral, je od autorů Ševčíka, Špaténkové (2011):

- Fyzické násilí
 - Je s ohledem ke svým následkům pravděpodobně nejzjevnější a nejhrubší formou domácího násilí, kdy jedinec používá fyzické síly nebo její hrozby k zastrašení, poškození či ohrožení jiné osoby.
- Psychické násilí
 - Někdy je označováno jako psychologické, citové či emocionální. Jde o vyvolání duševního utrpení. Přestože je psychické týrání častou formou domácího násilí, mohou být některé jeho podoby záludně propracovány do sociálně přijatelných, a proto obtížně rozeznatelných a postižitelných forem. Obtížně se prokazuje, ale ve svém důsledku může mít daleko horší dopad, zejména na sebeúctu, sebepojetí, sebedůvěru a sebevědomí. Psychické násilí může mít podobu verbální a neverbální.
- Ekonomické násilí
 - Omezování přístupu k penězům, neposkytování prostředků na společnou domácnost či na děti, absolutní kontrola nad příjmy a výdaji, zatajování finanční situace společné domácnosti. Zbavení automobilu pro vlastní potřeby, neoprávněné nakládání s majetkem ohrožené osoby.
- Sociální násilí
 - Zahrnuje využívání dětí a jiných osob jako prostředku nátlaku na ohroženou osobu, zákazy kontaktů s rodinou a přáteli a někdy izolaci – nemožnost setkávat se s jinými lidmi apod. Násilník postupně získává absolutní moc nad ohroženou osobou. Prostřednictvím naprosté kontroly sleduje každý pohyb oběti
- Sexuální násilí
 - Nejčastěji se vyskytuje mezi partnery. Statistiky z USA poukazují na to, že třetina až polovina týraných žen byla přinejmenším jednou partnerem znásilněna. Rovněž muži jsou oběťmi sexuálního násilí. Sexuální násilí můžeme vymezit jako nedobrovolný sexuální kontakt jakéhokoli druhu, kdy je jedinec nucen podílet se na nežádoucích a nebezpečných

sexuálních aktivitách. Vynucený sex mezi manželi je také aktem agrese a násilí.⁶

1.3. Příčiny vzniku domácího násilí

Domácí násilí vzniká u každého vztahu různě, individuálně. Přesto lze nalézt pár společných faktorů, které jsou specifické a mohou přispívat ke vzniku domácího násilí.

Spilková (Spilková, 1999) ve své knize uvádí, že jedním z takových faktorů je mezigenerační přenos násilí. Znamená to, že čím většího násilí se rodiče dopustí na svém dítěti, tím hruběji se pak bude dítě chovat ve svém životě k lidem. Domnívám se, že transgenerační přenos jednání se netýká jen agresivity. Pokud je například otec v rodině dominantní a matka submisivní, může se jejich dcera identifikovat se submisivním vzorem chování matky, a to samé platí i u synů. Záleží na tom, jak to dítě vnímá. Pokud se chová tak, že brání jednoho z rodičů, tak se identifikuje do role oběti a pokud se mu líbí agrese tyрана, identifikuje se do role tyрана. Proto je určitě podstatné si uvědomit, že násilné osoby a oběti vznikají už v dětství, výchovou rodičů, která je pro vývoj jedince velmi důležitá.

Dalším rizikovým faktorem je situační faktor, což znamená:

- Nerovný podíl moci mezi partnery
- Manželské konflikty
- Požívání návykových látek (alkohol, drogy, ...)
- Nemoc jednoho z partnerů
- Sociální izolace
- Nezaměstnanost

Mezi osobní rizikové faktory řadíme veškeré přímé či nepřímé zkušenosti s násilím. Může se jednat o různé zkušenosti s násilím v rodině, ve škole, zkušenosti z války, zkušenosti se zneužíváním v rodině či zkušenosti se sexuálním zneužíváním. Pokud se dítě ve své rodině někdy setkala s násilím, zvyšuje se pravděpodobnost, že se z něj taktéž stane agresivní člověk (Buscotte, 2008).

Specifickým rizikovým faktorem pro vznik domácího násilí jsou tzv. genderové role. Maříková (1999) uvádí, že z pohledu rozdílné role mužů a žen jsou přirozené a determinované vrozenými biologickými vlastnostmi. Úlohou ženy je rodit děti a starat se o ně, a nevycházet

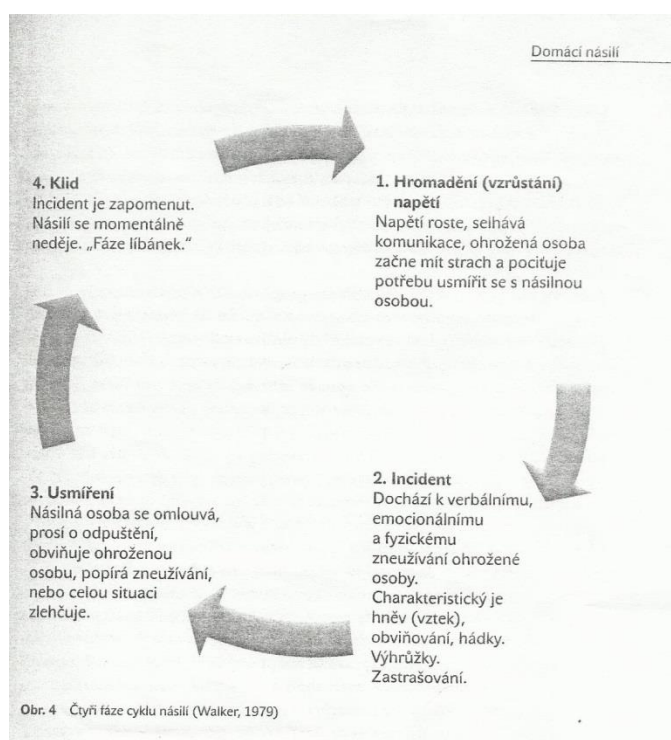
⁶ ŠEVČÍK, Drahomír; ŠTĚPÁNKOVÁ, Naděžda a kol. *Domácí násilí*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2.

při tom z role manželky, matky, pečovatelky a vychovatelky. Muž je pak ochránce a živitel. Na základě těchto předpokladů je rozdělena i dělba práce na mužské a ženské - muž vydělává peníze, žena se stará o rodinný krb. Vyplynutím z tohoto dělení je pak podřízení žen mužům, které však prohlubuje ekonomickou závislost ženy na muži, což je dalším rizikovým faktorem pro vznik domácího násilí. S tímto faktorem také souvisí stereotypnost naší společnosti, která má jasně a striktně nastavený systém. Jsou to takzvaná nepsaná pravidla, která můžou přispět v dnešní době k hádkám a poté k násilí.

V jednom filmovém dokumentu na ČT 2 o domácím násilí mluvila žena, která žila s tyranem 10 let a popisovala vznik domácího násilí takto: „*Jak to vzniklo? No to je takovej syndrom uvařený žábou. Vemte si, že když hodíte žábu do hrnce s vařící vodou, tak se bude snažit utéct. Ale když žábu hodíte do hrnce se studenou vodou a pomalu vodu budete ohřívát, tak se žába adaptuje na teplotu a uvaří se. Takto to prostě vzniká!*“ žena jasně potvrdila, že domácí násilí vzniká po kouskách, tyran si oťukává teritorium a pak zaútočí po malých krůčcích, až to dospěje k těm nejhorším formám domácího násilí.

Dostáváme se k cyklu domácího násilí. Domácí násilí se sice může jevit jako nepředvídatelné, ale ve skutečnosti má určitý typický vzorec – tzv. cyklus domácího násilí, který jako první popsala Lenore Walkerová (1979). Původně se věnovala ženám jako obětem domácího násilí, proto její popis reflektuje dané zaměření. Později připustila, že oběťmi domácího násilí mohou být také muži.

Čtyři fáze cyklu násilí (Walker, 1979)

2. Tyrani (agresoři)

2.1. Pojem agrese a agresivita

Kohokoliv se zeptáme, co to je agrese, či agresivita, tak určitě každý ví, co tyto pojmy znamenají, ale zamyslet se nad nějakou smysluplnou definicí, není tak jednoduché. Je mnoho definic, které tyto pojmy vysvětlují.

Agrese jako pojem

„Z latinského *agressio* = výpad, útok – vůči věci, či osobě. Jednání, jímž se projevuje úsilí vůči některému objektu nebo nepřátelství a útočnost s výrazným záměrem ublížit“. (Edelsberger, 2000)

Agrese se vztahuje k chování, jehož cílem je poškodit jinou osobu formou, která je v rozporu s normou chování v určité situaci. Je to jednání, jímž se projevuje úsilí vůči některému objektu nebo nepřátelství útočnost s výrazným záměrem ublížit.

Agresivita jako pojem

„Agresivita (lat. *Aggressivus* = útočný) – vlastnost, postoj nebo vnitřní pohotovost k agresi. V širším smyslu se takto označuje schopnost organismu mobilizovat síly k zápasu o dosažení nějakého cíle a schopnost vzdorovat těžkostem. Někdy se tím míní i celkové úsilí organismu dosáhnout uspokojení vlastních potřeb, zejména výživových a pohlavních“. (Edelsberger, 2000)

Agresivita je relativně stálá predispozice konat či jednat agresivně v různých situacích.

2.1.1. Agresor a typologie agresora

Profil agresora nejde jednoznačně určit. Pachatel domácího násilí má jakousi „dvojí tvář“. Násilné chování uplatňuje pouze a jedině v soukromí, na veřejnosti bývá slušný, vstřícný a nikdo v jeho okolí by jeho druhou tvář nedokázal předvídat. Tento typ pachatelů je bezpochyby nejnebezpečnější, jelikož má své činy dokonale promyšlené a moc dobře si uvědomuje, že ho nikdo nepodezírá. Z jakého důvodu se jejich chování za zavřenými dveřmi tolik liší? Teprve v nedávné době, v 80. a 90. letech minulého století, výzkumy vyvrátily tvrzení, že násilníkem je osoba nemocná, s nemožností se zapojit do běžného života (Huňková; Spoustová, 2008).

Agresivita ovlivňuje natolik pachatele tím, že dochází k uvolnění určitého napětí, a to jej odreaguje. Ta se postupem času může stát jeho trvalým rysem chování. Agresor má určitou představu o rolích v rodině, a tím své partnery má neustále pod kontrolou.

Jelikož pachatelé domácího násilí pochází z různých socioekonomických a vzdělanostních vrstev, nemůžeme určit jednotný typ násilníka. Můžeme pouze spojovat určité podobné znaky, které se vyskytují, kterým je například "dvojitá tvář". Co se týče vzdělání, tak dle výzkumů bylo zjištěno, že pachatelé s nižším vzděláním se častěji dopouštějí fyzického násilí, zatímco pachatelé s vyšším vzděláním využívají rafinované citové či psychické násilí. Dalším znakem může být, že větší procento pachatelů bylo v dětství samo svědkem domácího násilí, a na tomto základě má vžito, že za určitých podmínek se násilí smí používat. Své agresivní chování tedy převzali jako vzorec ze své primární rodiny. Povahové rysy pachatelů se přibližují rysům, které se objevují u osob trpících poruchou osobnosti. Chybí jim empatie, tolerance, altruismus, pohrdají slabšími, mají vysokou sebedůvěru, chybí jim pocity viny nebo stud.

Existuje několik typologií pachatele.

Dle Spilkové, Vitoušové (2003):

- **rozpadlý alkoholik, stresový slaboch** – za účelem odreagovat pocit z vlastní domnělé či skutečné životní krize. Agresor potřebuje sám podporu, násilí na partnerce je zástupným odreagováním,
- **nepolepšitelný násilník či sociální sadista** – jedná se o patologickou osobu,
- **domácí násilník** – nejčastější typ agresora, tyto osoby jsou charakteristické dvojitou tváří a ve společnosti působí jako slušní lidé, jsou uznávaní a vzdělaní,
- **normální násilník** – oběť vlastního špatného dětství, chová se podle modelu své původní rodiny,
- **reaktivní násilník** – násilník reaguje na domnělé nebo skutečné ústrky ze strany partnerky,
- **jiný pachatel** – násilníci jsou v tomto případě osoby duševně nemocné, jednající pod vlivem halucinací a bludů. Nejnebezpečnější pro partnerku jsou pak žárlivcoví bludy.

Medorosova typologie hovoří o třech typech pachatelů (in Appelt et al., 2000):

- **majetnický, žárlivý pachatel** - netoleruje odloučení od partnera, uplatňuje naprostý dohled a kontrolu, vyhrožuje zabitím,
- **sadistický pachatel** - absolutní moc a pomsta, má potěšení z krutých forem násilí, tento pachatel má často neurotické rysy, okolí ho považuje za solidního člověka,
- **extrémně nebezpečný pachatel** - fyzické útoky i mimo rodinu, je krutý, nemá rád odpor, má potřebu neustále prosazovat své zájmy a názory.

O tyranech toho moc nevíme, ale dozvíme se o nich jen díky obětem, kteří o nich vyprávějí. Sám agresor se nikdy ke svému činu nepřizná. Když už se přizná, tak přizná jen zlomek toho, co vše napáchal. Agresori jsou vynikající manipulátoři, jak jsme se mohli dozvědět. Opět se dostáváme k tomu, jak je důležitá rodina. Většina případů tyranů a obětí má problém s dětstvím, se vztahy v rodině. Identifikace rolí dětí, které jsou svědky domácího násilí, je nejdůležitější částí vývoje. Když tento vývoj není přirozený, tak se dítě stává obětí nebo tyranem na zbytek svého života.

3. Oběti domácího násilí

Obětí domácího násilí se může stát kdokoliv z rodiny - ženy, muži, děti, senioři. Podle výzkumů každý šestý občan České republiky přiznává, že zažil domácí násilí ve vztahu. Ve většině případů to jsou ženy a děti. Submisivní oběť ale tyrana přitahuje, tyran se k oběti chová vřele, kupuje jí dárky, prostě si ji tzv. „obmotá kolem prstu“. Když už dojde k domácímu násilí, tak se oběť stydí, myslí si, že si za to může sama a je pro ni obtížné vyhledat pomoc. Domácí násilí se stupňuje a dochází až k brutálním opakovaným útokům. Oběť pak často tiše trpí ze strachu o život svůj, nebo o život svých dětí.

3.1. Žena jako oběť domácího násilí

Jak už jsme se dozvěděli, podle výzkumů je nejčastější obětí domácího násilí žena. Může to být způsobeno chováním společnosti, že žena je, nebo má být plně podřízena muži, nebo také identifikace ženy do role oběti neboli submisivní postavy, která se vytvořila během jejího dětství. Vše je individuální, ale jediné společné je strach a také obava „co na to řeknou ostatní“. K tomu je dovedla naše společnost a její postoj k domácímu násilí. *„Oběť nemusí na počátku vztahu poznat, že její partner má sklony k násilí. Partner může být po určitou dobu milý, pozorný a trpělivý. Teprve v zátěžových životních situacích (narození dítěte, nedostatek peněz, nemoc, ztráta zaměstnání apod.) začne jednat a reagovat odlišně. V době, kdy se jeho násilnictví projeví, má oběť často pocit, že jí chybí síly k tomu, aby soužití s násilně se chovajícím partnerem ukončila.“*⁷

⁷ MATOUŠEK, Oldřich; KODYMOVÁ, Pavla; KOLÁČKOVÁ, Jana. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005. ISBN 978-80-7367-818-0

3.1.1. Charakteristika oběti (žena)

V literatuře se opakovaně objevuje mnoho charakteristik oběti jako ženy. Nejčastěji se dozvíme konstatování, že tyto ženy mají malou sebeúctu, jsou přesvědčeny o tom, že si za to mohou samy atd. Byl popsán tzv. typický portrét týrané ženy (Dobrzynska-Mesterhazy in Badura-Madej, 1999):

- Je materiálně závislá na svém partnerovi.
- Je podřízená (submisivní) a poslušná.
- Udržuje minimální nebo žádné sociální kontakty s dalšími lidmi.
- Často omlouvá partnerovo chování jeho náladou nebo nepříjemnostmi, které prožil v práci, či jako důsledek zážitků z dětství.
- Je vystrašená.
- Trpí pocitem vlastní bezmoci, beznaděje a bezcennosti.
- Myslí si, že situace nemá řešení, ačkoli už nemůže déle snést partnerovo násilí.
- Má intenzivní pocity viny a je přesvědčená, že to, co se jí přihodilo, si zaslouží: *(Je to moje chyba ...)*.
- Rychle zdůvodní, že je to poslední bití, které ji potkalo a bezmezně věří, že se partner „zlepší“.
- Stydí se vyprávět o svých zkušenostech a způsobech, jakými s ní partner zachází.
- Má snahu používat sex jako pokus o upevnění intimního vztahu se svým partnerem.
- Je silně emocionálně závislá na partnerovi – neumí si představit život bez něho, ale ani s ním.

3.2. Muž jako oběť domácího násilí

Je vůbec možné, aby žena týrala muže? Ano, dnes už je zřejmé, že násilí je také páčáno na mužích, ale velmi špatně se prokazuje. Dříve nebylo přijatelné, aby muž dal najevo svoji slabost, nebo aby se někomu svěřil se svými problémy. Muž je symbol ochrany, síly a ve společnosti je chápán jako dominance v rodině. Nebylo přípustitelné, aby žena mohla použít nějakou formu násilí na svého muže. Vše bylo uzavřené tzv. „pod pokličkou“.

Další nevýhodou je také mužská ješitnost, chlap přece nemůže dávat najevo své city, svoji slabost atd. Muži se obecně stydí víc než ženy za to, že jsou obětmi domácího násilí.

„Autorka syndromu bitého manžela S. Steinmetz (2007) spatřuje následující důvody pro tento stav:

- *média i odborníci setrvávají vůči tématu domácí násilí na mužích ve stavu selektivní nepozornosti (selective inattention)*
- *domácí násilí na ženách je viditelnější, protože při něm dochází k závažnějším fyzickým následkům než v případech týraných mužů*
- *muži více než ženy popírají roli oběti právě u viktimizace domácím násilím.*“⁸

Důležité je zbavit se předsudků ve společnosti, která by tím napomohla mužům jako obětem. „Jednak se na ně vztahují mýty, které se vážou na domácí násilí na ženách, a zároveň tu působí předsudky, které souvisí s genderovými stereotypy.“⁹

Bylo by dobré, aby společnost věnovala stejnou pozornost jak násilí na ženách, tak i na mužích.

3.2.1. Charakteristika oběti (muž)

Proč muži neodejdou od násilných partnerek? Je spousta důvodů a jsou obdobné jako u žen:

- Nejsou dostatečně finančně zajištěni.
- Milují svoji partnerku a věří, že se může změnit.
- Cítí povinnost zůstat.
- Nechtějí přijít o kontakt se svými dětmi.
- Nemají kam jít.
- Obávají se odplaty nebo pomsty ze strany partnerky.
- Myslí si, že by jejich žena měla být schopna se ovládat, kdyby chtěla.
- Nechtějí, aby někdo věděl, co se u nich doma děje, stydí se za to, „že si neumějí udělat doma pořádek“.
- Nechtějí opustit svoji partnerku a nechat ji samotnou.
- Z domácího násilí obviňují sami sebe, myslí si, že je to jejich vina.

⁸ <http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/ohrozene-osoby/muzi-jako-obeti-domaciho-nasili/r238>

⁹ BURIÁNEK, Jiří a kol. *Domácí násilí - násilí na mužích a seniorech*. Praha, Kroměříž: Triton, 2006. ISBN 80-7254-914-6.

- Mohou se bát, že ztratí kontakt s ostatními členy rodiny a společnými přáteli, pokud ženu opustí.
- Myslí si, že skutečný muž by měl umět svoji ženu zvládnout.
- Čelit sexistickým stereotypům – „chlap pod pantoflem“ slabý, ubohý, hloupý¹⁰.

4. Důsledky domácího násilí

Z pohledu psychologů, pedagogů, sociálních pracovníků jde o situaci, kdy oběť má zkušenost s jakýmkoliv prožitým traumatem a následně dalším faktorem je stres, který je reakcí na předešlou událost. Reakce má následně velmi výrazný vliv na celkový zdravotní a psychický stav oběti. Mezi nejčastější příznaky patří deprese, poruchy chování, psychické poruchy. Některé oběti řeší svoji situaci, ve výjimečných případech, i sebevraždou.

Největší dopad domácího násilí je na psychiku oběti. Mezi psychické dopady patří nejčastěji prezentovaná posttraumatická stresová porucha, dále naučená bezmocnost, sebezničující reakce a také stockholmský syndrom.

4.1. Posttraumatická stresová porucha

Je nejznámější pojem v oblasti domácího násilí ze všech ostatních poruch či syndromů. Když agresor postupně týrá oběť, tak tím prohlubuje u obětí trauma, které vzniklo jako následek z týrání a oběť prožívá absolutní bezmoc a kontrolu nad svým životem. „*Termín posttraumatická stresová porucha je používán pro úzkostnou poruchu, která se typicky rozvíjí po emočně těžké, stresující události, jež svou závažností přesahuje obvyklou lidskou zkušenost.*“¹¹

Posttraumatická stresová porucha je doprovázená tzv. flashbacky, což znamená, že oběť se může v dalším partnerském vztahu, nebo v nějaké situaci dostat do podobné události, která

¹⁰ ŠEVČÍK, Drahomír; ŠTĚPÁNKOVÁ, Naděžda a kol. *Domácí násilí*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2.

¹¹ MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, Bronislava; POKORNÁ, Dana; TOUFAROVÁ, Marie. *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-86131-76-4.

byla pro oběť traumatizující. Oběti se projekcí vrátí všechny symptomy, které doprovázely trauma, jak psychické, tak i fyzické. Může cítit bolest, strach a další.

4.2. Naučená bezmocnost

Zvláštní následek týrání blízkou osobou je ztráta respektu k sobě sama. Podstata naučené bezmocnosti je, když se oběť postupem času naučí, že nemá žádnou kontrolu nad situací, která vznikla. Také má pocit, že její snaha změnit nastalou situaci je zbytečná. Oběť se začíná chovat pasivně a tato pasivita může v některých případech způsobit i smrt. Neustálým týráním oběť přestává věřit v sama sebe a tím také klesá její sebevědomí. Oběti mohou mít pasivní i aktivní postoj. Při aktivním postoji se oběť v první fázi cyklu týrání aktivně postaví agresorovi (nahlášení policii, vyhledání instituce, výhrůžky rozvodem). Díky tomuto postoji jsou později oběti ochotné a schopné reagovat na možné další násilí a tím mají větší šanci od násilného partnera odejít. Také jsou schopné spolupracovat s různými institucemi a vyhledání různé pomoci. Naopak oběti, které se staví do postoje pasivního, nereagují na vzniklou situaci. Neustále dávají násilnému partnerovi další a další šanci a stále věří, že jejich chování se změní. Tyto oběti vyhledávají pomoc až v případě, kdy jsou v ohrožení vlastního života. Symptomy doprovázené naučenou bezmocností jsou nerozhodnost, ztráta sebeúcty, nejistota, posunutí běžných měřítek norem a hodnot.

4.3. Sebezničující reakce

Tato reakce se projevuje především u dlouhodobého týrání. Hlavními znaky jsou:

- Oběť se snaží minimalizovat a zlehčovat následky týrání – svalování viny na sebe samu, zlehčování zranění nebo situace.
- Popírání viny agresora – omlouvání partnera a vinu za týrání připisuje jiným okolnostem. Tím může být zdravotní stav partnera, alkohol, léky a další.
- Odmítání jakékoliv pomoci a možnost své záchrany. K násilnému partnerovi se neustále vrací zpět a myslí si, že tato situace už nikdy nemůže nastat.
- Oběť zapírá svou situaci a stále dokola si vymýšlí jiné důvody pro své zranění a chování partnera.

Sebezničující reakci vyvolává v oběti partner, jenž má tzv. „dvojí tvář“. Tyran, který nadměrně kontroluje své agresivní impulsy. U oběti dochází k vytvoření svého vlastního světa a popírá danou realitu.¹²

Posttraumatická stresová porucha, naučená bezmocnost a sebezničující reakce – tyto tři kategorie spadají do „Syndromu týrané ženy“. Tento syndrom se po dlouholetých výzkumech může přiřadit i k muži jako oběti.

4.4. Stockholmský syndrom

Tento důsledek domácího násilí není stále v podvědomí společnosti rozšířen. Stockholmský syndrom pojednává o specifické pozitivní emoční závislosti oběti na pachateli. Termín byl poprvé použit v roce 1973 v souvislosti s přepadením banky ve Stockholmu bratry Janem-Erikem a Clarkem Olssnovi.

Stockholmský syndrom a jeho příznaky jsou odvozené podle shodných rysů kauz, kde se projevilo Stockholmské přepadení. Jednalo se o trestný čin, kde pachatelé byli muži, a mezi oběťmi byla žena. U přepadení nedošlo ke zranění, ale pachatelé s oběťmi navzájem komunikovali a tím se snažili projevit náklonnost. Nejvíce u případu působil čas, protože celé vyjednávání trvalo 130 hodin. Oběti začaly projevovat nedůvěru vůči policii a dalším institucím. Později následovalo zasnoubení oběti s pachatelem.¹³

Tento syndrom se může objevovat u žen i mužů, kteří jsou oběťmi dlouhodobého násilí. Stockholmský syndrom lze popsat tak, že mezi agresorem a obětí se vytváří emocionální vztah. Oběť si pomalu, ale jistě zvykne na stav své role (oběti) a tyranovi ve všem vyhoví. Snaží se agresorovi zavděčit za jakékoliv situace a tím co oběť činí, si svůj život chrání před dalším útokem. Tento syndrom nejčastěji vzniká když:

- Je-li oběť izolovaná od ostatních lidí
- Pociťuje-li oběť k agresorovi náklonnost
- Je-li oběť v ohrožení života
- Pokud z dané situace není úniku¹⁴

¹² STŘÍLKOVÁ Patricie, FRYŠTÁK Marek. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Edice PRÁVO 2009; ISBN 978-80-7418-020-0

¹³ <http://domacinasilijamp.blog.cz/0905/stockholmsky-syndrom>

¹⁴ VOŇKOVÁ Jiřina, SPOUSTOVÁ Ivana. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: proFem, 2008; 978-80-903626-7-3

4.5. Psychosomatické následky

Oběti domácího násilí jsou v neustálém napětí a jejich organismus ve stavu pohotovosti. Tyto faktory vedou k celkovému vyčerpání fyzickému i psychickému. Možnými důsledky mohou být různé psychosomatické potíže, kterými si tělo vytváří obrannou reakci při nadměrném stresu. Krátkodobě se mohou projevovat jako návaly horka, svalové křeče a třesy, roztřesené vidění apod. K těm závažnějším psychosomatickým problémům patří migrény, poruchy spánku nebo také zažívací potíže. Většinou tyto problémy mají dlouhodobý charakter. Oslabení organismu a imunitního systému může člověka vést k větší náchylnosti ke všem nemocem, a to nejen běžným, ale i vážným a někdy i chronickým onemocněním.

5. Některé způsoby vyrovnání se s násilím

Oběti násilí se se svým problémem vyrovnávají každá odlišným způsobem. V literatuře můžeme najít několik způsobů, jak se oběti mohou s danou situací samy vyrovnat:

Šok – nastává ve chvíli, kdy oběť připustí násilí, které je na ní pácháno. V okamžiku šoku se oběti zhroutl její život a pochopí, že její chování není za sebe, ale chová se tak, aby nevyvolávala zbytečné konflikty. Poté začne cítit úzkost, cítí se být podvedena, ale málokdy se vzbouří a vymaní z moci tyрана. Sama oběť se stydí za to, že tak dlouho tolerovala partnerovo chování a neví jak ze vztahu odejít.

Dekompenzace – oběť není schopna neustále odolávat útokům tyрана, což vede k vyčerpání fyzickému i psychickému. Oběti způsobí úzkosti, psychosomatické potíže nebo také depresivní stavy a nejhůře doživotní trauma, se kterým se musí vyrovnávat v dalších etapách svého života.

Bolestné vzpomínky – ponížení a agresor se hluboko vryjí do paměti oběti a při vzpomínkách jsou znovu a stále dokola stresové situace prožívány v představách nebo dokonce i v nočních můrách. Popřípadě oběť trpí nespavostí.

Je nezbytné, aby oběti o svých traumatických zážitcích mluvily, protože vzpomínky na smutnou minulost mohou vést k další úzkosti nebo psychosomatickým potížím. Dále se

mohou projevit poruchy paměti, poruchy soustředění, ztráta chuti k jídlu a oběť může také lehce sklouznout k návykovým látkám a to zejména k alkoholu a tabáku.

Posttraumatický stresový syndrom – je úzkostná porucha, která se rozvíjí během několika měsíců po těžké emoční a stresující události. Projevuje se častými změnami ve fyzické, sociální i emoční rovině. Oběť má tendence k opakovanému prožívání stresové situace nejčastěji v podobě myšlenek. Opět se zde projevují poruchy se spánkem, soustředěním, úleková reakce atd. Oběť se naučila být s tyranem v neustálém stresu a napětí. Organismus oběti už není schopen si odpočinout vzhledem k vypětí a řešení různých situací. Díky vnitřnímu neklidu a napětí dochází k somatizaci, kde se psychické napětí a únava organismu projeví v tělesných potížích nebo nemoci. Dalším faktorem je izolace od společnosti, celkové omezení rozvoje osobnosti a její útlak, vede v rámci posttraumatického syndromu k přetrvávající ztrátě životních nadějí, neschopnost přijímat nové pozitivní události a rozvíjet své záliby.

Neléčený posttraumatický stresový syndrom může vést k vážným fyzickým i psychickým následkům v dalším životě oběti. Touto poruchou mohou trpět i děti, které žijí zejména v dlouhodobém násilí v rodině.

6. Instituce zabývající se domácím násilím v ČR

6.1. Bílý kruh bezpečí

Tato organizace poskytuje pomoc obětem trestných činů v ČR. Pomoc v bílém kruhu bezpečí zajišťují odborně způsobilí poradci. Mezi ně patří psychologové, právníci, sociální pracovníci. Jejich pomoc je především v poskytnutí právních informací, psychologické poradenství, sociální poradenství a další praktické rady pro oběti.

Komplexní pomoc BKB je poskytována prostřednictvím:

- Bezplatné nonstop linky 116 006 - pro oběti kriminality a domácího násilí
- Celostátní síť poraden BKB
- Centrály BKB v Praze
- Intervenčního centra BKB v Ostravě
- Klíčových sociálních pracovníků (případových manažerů) pro zvláště zranitelné oběti a pozůstalé
- Linky BKB 257 317 110 - nonstop pomoc obětem a svědkům trestných činů

- DONA linky 2 51 51 13 13 - nonstop pomoc obětem domácího násilí

Od kontaktu s Bílým kruhem bezpečí můžete očekávat například:

- poskytnutí bezpečného prostoru a podpory při ventilaci emocí (stud, ponížení, lítost, hněv, zármutek, pocit viny aj.)
- zmapování individuální situace, utřídění cílů a problémů
- pomoc při hledání strategií (krátkodobých i dlouhodobých)
- znovuoobnovení pocitu bezpečí
- prověření základních potřeb (zdraví, bydlení, finance, zaměstnání, vztahy aj.)
- informování o navazujících službách, event. doporučení nebo zprostředkování takové služby
- stanovení priorit, první nezbytné kroky k nápravě škod
- nabídku nadstandardních služeb BKB v mimořádně závažných případech

Další činnosti Bílého kruhu bezpečí:

- předkládání podnětů k zákonodárným iniciativám, spolupráce při tvorbě zákonů
- osvěta, například přednášky, semináře, konference, publikační aktivity
- vlastní projekty a účast v mezinárodních projektech
- spolupráce s nestátními organizacemi, státní správou a místní samosprávou ČR
- zahraniční spolupráce - členství ve Victim Support Europe¹⁵

6.2.Acorus

Acorus je občanské sdružení, které pomáhá osobám ohroženým domácím násilím. Poskytují komplexní odbornou pomoc směřující k překonání nepříznivé sociální situace a následně se snaží k začlenění do běžného života bez přítomnosti domácího násilí. Jejich pomoc je poskytována přes azylový dům, krizová pomoc, odborné sociální poradenství, poskytování právních informací.

Mezi nejlepší pomoc Acoru je azylový dům, kde pobyt pro oběti je rozdělen do několika fází a také je cílený pro lepší začlenění do společnosti.

¹⁵ <http://www.bkb.cz/o-nas/poslani-a-cinnost/>

Průběh pobytu

Pobyt v azylovém domě trvá šest měsíců a je rozdělen do tří fází, jednotlivé fáze se od sebe liší obsahem i formou zaměření. Přestup z jedné fáze do druhé se uskutečňuje na komunitním setkání.

První fáze:

První fáze trvá minimálně čtyři týdny a uživatelka služby je do ní přijímána na první komunitě, tj. pravidelném setkání všech uživatelek služby a pracovníků a pracovníc azylového domu.

Cílem první fáze je aklimatizace uživatelky v novém prostředí, zmapování aktuálních problémů, zklidnění a získání odstupu od traumatických zážitků, regenerace sil, ujasnění si současné situace a rozmyšlení individuálních cílů, kterých chce uživatelka v průběhu pobytu dosáhnout.

Druhá fáze:

Cílem druhé fáze je intenzivní práce na vyřešení sociální situace uživatelky služby. Při přechodu z první fáze do druhé vypracovává uživatelka služby za pomoci pracovníků a pracovníc azylového domu (klíčové sociální pracovníce, terapeutky, sociální pracovníce ve službě) Individuální plán, který obsahuje jednotlivé kroky vedoucí ke stanovenému cíli. Plán uživatelka průběžně vyhodnocuje s klíčovou sociální pracovnící.

Ve druhé fázi se uživatelky po 14 dnech střídají ve funkci „Paní domu“.

Povinnosti Paní domu:

- spolupodílí se na chodu azylového domu
- je mluvčí obyvatelek azylového domu, navrhuje možné změny, dává podněty (navrhuje změny, pomáhá při zajištění akcí, vede část komunitního setkání apod.)
- koordinuje úklidy v azylovém domě a areálu (zahrady)
- je patronkou nově příchozích uživatelek (pomáhá jim v začlenění do komunity uživatelek a chodu azylového domu)

Třetí fáze:

Uživatelka služeb vstupuje do třetí fáze nejdříve měsíc před koncem pobytu v azylovém domě.

Cílem třetí fáze je příprava na odchod z azylového domu a odpoutání se od komunity uživatelek služby.

V této fázi se doporučuje uživatele služeb zkušebně přespat v místě svého budoucího pobytu, seznámit se s budoucím prostředím apod.¹⁶

6.3. Magdala

Poslání: *„Pomáhat těm, kdo byli zotročeni a zbaveni své vlastní vůle, o sobě rozhodovat, znovu nalézt vlastní důstojnost a svobodu, převzít plnou zodpovědnost za svůj další život.“*

Tento projekt zajišťuje komplexní pomoc osobám, které zažili nebo prožívají domácí násilí a obchodování s lidmi. Služby, které projekt Magdala zajišťuje je odborné sociální poradenství, krizová pomoc, zajištění bezpečného ubytování s utajenou adresou, asistenci při jednání s úřady a sociálně terapeutické služby.

Tyto služby poskytuje po celé ČR prostřednictvím koordinačního centra. Toto centrum funguje v rámci Arcidiecézní charity Praha.¹⁷

6.4. ROSA – centrum pro týrané ženy

Nestátní nezisková organizace, která se specializuje na pomoc ženám a dětem ohrožené domácím násilím v oblasti prevence násilí. Svoji činnost zaměřují na přímou komplexní činnost obětem domácího násilí. Mezi jejich pomoc patří:

- krizová intervence
- sociálně-terapeutické poradenství
- vytvoření bezpečnostního plánu
- poskytování utajeného azylového bydlení pro oběti domácího násilí
- telefonická krizová pomoc pro všechny oběti domácího násilí¹⁸

6.5. proFem o.p.s.

Motto: *„Život bez násilí je právo každé ženy.“*

Tato organizace se snaží svým působením zlepšit situaci v oblasti domácího násilí a jiných forem násilí. Především se zaměřují na ženy jako oběti. Jejich hlavní činností je osvěta, vydávání publikací a přímé podpory osob ohrožených domácím násilím.

¹⁶ <http://www.acorus.cz/cz/sluzby/azylovy-dum.html>

¹⁷ <http://praha.charita.cz/sluzby/magdala/>

¹⁸ <http://rosa-os.cz/>

Svoji působnost dosahují pomocí těchto cílů:

- vydávat poradenské a informační publikace pro veřejnost v oblastech, ve kterých dochází k porušování lidských práv, se zaměřením na domácí násilí.
- pořádat konference, workshopy a školení pro laickou i odbornou veřejnost
- poskytovat přímé poradenství a podporu osobám ohroženým domácím násilím či jinou formou násilí
- upozorňovat společnost na problematické oblasti, ve kterých dochází k domácímu násilí či jiným formám násilí, a to formou veřejných prohlášení,
- politického lobbingu u zákonodárných institucí a u politického zastoupení,
- spolupracovat s veřejnými médii či zřizovat média vlastní, za účelem poukázání na problematické oblasti v tématu domácího násilí,
- aktivně spolupracovat s jinými (nejen) ženskými iniciativami a organizacemi z České republiky a ze zahraničí na těchto problémech.¹⁹

6.6.CKI (centrum krizové intervence) psychiatrické léčebny Bohnice

Krizové centrum v Bohnicích je nízkoprahové zařízení, které poskytuje akutní psychiatrickou a psychologickou pomoc. Tuto pomoc poskytují v těžkých životních situacích, které člověk není schopen sám zvládnout vlastními silami. Centrum poskytuje konstruktivní řešení jejich problému.

CKI patří mezi nejstarší instituci, byla založena v roce 1991.

CKI poskytuje pomoc v těchto oblastech:

- ambulantní konzultace
- denní skupinový psychoterapeutický program
- skupina pro blízké (příbuzné, známé) osob s psychotickým onemocněním
- hospitalizace na lůžku
- telefonická krizová intervence
- skupina traumatu

Pomoc je určena pro:

- lidi s partnerskými, osobními a rodinnými problémy,

¹⁹ <http://www.profem.cz/o-profem.aspx>

- lidi s úzkostmi, depresivními stavy, sebevražednými úvahami,
- lidi vyrovnávajícím se se ztrátou blízké osoby,
- obětem trestných činů a domácího násilí,
- lidi s akutním zhoršením stávající psychické poruchy,
- lidi, u nichž se poprvé v životě objevily příznaky duševní poruchy, (pomáháme i překlenout nutnou dobu od diagnózy poruchy do převzetí psychiatrickou ambulancí)
- lidi, kteří momentálně nejsou schopni z jakýchkoli důvodů řešit svou situaci²⁰

Všechny výše jmenované instituce pomáhají obětem domácího násilí. Mohli jsme si všimnout, že pomoc je převážně určená ženám jako obětem domácího násilí. Otázkou je, proč není pomoc také zaměřena na muže jako oběti. Odpověď je jednoduchá. Muži neradi mluví o svých nedostacích. Nedokáží přiznat, že byli poníženi ženou, jelikož by toto přiznání znamenalo výsměch ze strany společnosti.

Zaměstnanci organizací, které jsem navštívil, mi tuto tezi potvrdili. CKI v Bohnicích, Acorus, a projekt Magdala jsou jediné organizace, které pomáhají i mužům jako obětem domácího násilí. Ve většině případů se jedná jen o telefonický kontakt oběti muže, který vzápětí odmítne jakoukoliv pomoc. Tyto instituce zatím hospitalizovali kolem 3 % mužů obětí, což je velký nepoměr vůči ženám, které se ocitly v tíživé situaci.

Možná až naše společnost přijme fakt, že i muži mohou být týraní, tak by se situace mohla zlepšit k lepšímu.

²⁰ <http://www.bohnice.cz/wp-content/uploads/letaky/CKI.pdf>

PRAKTICKÁ ČÁST

Výzkum a jeho metoda

Pro svoji bakalářskou práci jsem v praktické části zvolil metodu rozhovoru, na jehož základě jsem následně vytvořil kazuistiku.

Při hledání vhodných respondentů jsem si nejdříve stanovil kritéria pro respondenty, kteří nejvíce zapadají do tématu mé bakalářské práce.

Téma bakalářské práce je s názvem „Domácí násilí – rozdíl mezi obětí muže a ženy“. Rozhodl jsem se, že ke své práci potřebuji tři muže a tři ženy, kteří se stali obětí domácího násilí a následně z jejich příběhů a kazuistik vyhodnotit rozdíl v násilí, které je páčáno na mužích a ženách.

Kritéria a podmínky pro hledání vhodných respondentů:

- lidé, kteří opravdu zažili domácí násilí od partnera/ky v jakémkoliv měřítku,
- respondent musí mít vztah s násilnou obětí ukončený, což znamená, že případ domácího násilí musí být uzavřený a oběť tuto část života bere jako minulost,
- musí být ochotný poskytnout rozhovor, který se nahrává na diktafon a následné přepsání rozhovoru bude publikované v absolventské práci.

Hledání respondentů nebylo snadné. Nejdříve jsem oslovil své přátelské kruhy, potom jsem navštívil nesčetně organizací, které se zabírají touto tematikou, a nakonec jsem volil formu hledáním na internetu.

V přátelských kruzích jsem objevil dvě ženy a jednoho muže. Dále mně jedna organizace poskytla rozhovor s jedním mužem. Na konec jsem volil hledání formou internetu, kde jsem si vyhledal různé stránky, fóra, diskuze, které mají stejný charakter. Do inzerátu jsem napsal své údaje, co studuji, proč tyto respondenty hledám a výše uvedená kritéria. Nebyl jsem si jistý, jestli je vhodné hledat respondenty přes internetové stránky, ale velice mě překvapilo, když mi respondenti psali na email. Rizikem bylo, aby dotyčný byl důvěryhodný, protože komunikace přes internet je velice neosobní. S překvapením jsem získal jednu ženu a jednoho muže, kteří byli ochotni poskytnout rozhovor.

Kazuistiky jsem rozdělil na čtyři části. Na osobní anamnézu, rodinnou anamnézu, sociální zázemí a na samotný rozhovor s příběhem respondenta. Z kazuistik budu především vyhodnocovat příčinu vzniku domácího násilí, formy domácího násilí, cyklus domácího násilí a charakteristiku obětí. Vyhodnocení budou celkem dvě, první vyhodnocení z tří kazuistik žen

a druhé vyhodnocení z tří kazuistik mužů. Následně se z těchto vyhodnocení pokusím o porovnání rozdílu mezi muži a ženami jako oběťmi.

1. KAZUISTIKA – Alena

1. osobní anamnéza

- jméno: Alena
- věk: 52 let
- vzdělání: vysokoškolské – překladatelství, tlumočnictví anglického jazyka
- bydliště: rodinný dům
- rodinný stav: rozvedená, matka dvou dětí

2. rodinná anamnéza

- dětství: žila v úplné rodině, otec liberální, matka
 - řádně ukončila základní vzdělání, poté odmaturovala na gymnázium, ukončila vysokou školu
- dospělost: po ukončení studií si našla práci v oboru, poté se vdala a porodila dvě děti

3. sociální zázemí

- bytové podmínky: žije v malém domku na vesnici kousek od Prahy, z předešlého manželství měla velkou vilu
- zaměstnání: v současné době pracuje jako překladatelka anglických knih, původně i tlumočila
- finanční situace: finanční potíže nemá, její práce dokáže zajistit rodinu

ROZHOVOR (polostandardizovaný) – OTÁZKY – Alena 52 let

1. Podle čeho jste si vybrala partnera, čím vás zaujal?
 - Šarm, okouzlující, pocit jistoty, bezpečí
 - předešlé vztahy – krátkodobé bezvýznamné
2. Kdy jste začala pozorovat odlišné chování partnera?
 - Poté, když jsem po mateřské dovolené chtěla nastoupit do práce.
3. Jaká byla podle vás příčina vzniku domácího násilí?
 - Myslím si, že mé vzdělání, předtím jsem vydělávala více peněz než on.
4. Jaké formy domácího násilí jste zažila?
 - Psychické verbální – slovní urážky, snižování sebevědomí, vše je špatně
 - Fyzické – útoky pěstí do tváře, kopání, tahání za vlasy, ...
 - Sociální – odtrhnutí od přátel, nemožnost chodit do práce
5. Cítila jste se jako oběť, nebo kdy jste si uvědomila, že jste oběť?
 - Jako oběť jsem si poprvé připadala po Velikonočním incidentu.
6. Jak jste vnímala svého partnera jako tyrana?
 - Jako diktátora, vůdce nějaké smečky a já jsem cháska.
 - Co je podle vás agrese. – Agrese je způsob vyjádření své slabosti.
7. Dokážete říct, jaké mělo domácí násilí na vás jako na osobu dopad (následky)?
 - Pocit méněcennosti, sražené sebevědomí, izolovanost od společnosti.
8. Pokud máte děti, jak vnímaly domácí násilí vaše děti?
 - Mé děti byly někdy svědky konfliktů. Nejsem na to hrdá, ale i jim jsem zaplatila pár hodin u terapeutů, aby si nenesli do svého vztahu jen negativní zážitky.
9. Jak jste se s násilím vyrovnala?
 - Celkem rychle, snažila jsem se pochopit, co vlastně chci já. Že tento život už žít nechci a musím se vzchopit. Bohužel si někdy vzpomenu na traumatické období.
10. Jakou pomoc jste vyhledala?
 - Původně sousedi a rodinu, ty mi nepomohli. Pak jsem vyhledala pomoc v neziskovém sektoru a psychoterapeuta

1. příběh – Alena, 52 let

Dětství:

Alena vyrostla v úplné rodině. Její otec s matkou byli velmi liberální. Nikdy se nepotýkala s nějakými většími konflikty. Své dětství označila za velmi hezké a nevzpomíná si na nějaké traumatické zážitky.

Jediné, co by mohla vytknout, byla pomoc od rodičů, kterou nikdy nedostala a ani ji neočekávala. Vše si vždy zařizovala sama.

Manželství:

Alena poznala svého budoucího manžela Petra na narozeninové oslavě své kamarádky. Byl starší než ona, a to jí imponovalo. Vyzařovala z něj jistota a pro ni byl důležitý pocit, že je to chlap. Viděla v něm oporu a především to, že se o ni postará. Překvapila ji jeho zodpovědnost k určitým věcem. Jeho šarm byl okouzlující a jeho chování impozantní, které bylo pro Alenu jasnou volbou pro začátek vztahu.

Během půl roku, jí Petr požádal o ruku a za další půl rok byla svatba. Vše bylo tak rychlé a neočekávané, že se Alena z té rychlosti sledu událostí nestihla vzpamatovat a dnes říká, že kdyby možná měla více času na přemýšlení, tak by si rozmyslela, jestli je vše tak jak má být. Petr byl muž velice ambiciózní a vše musel mít ihned. Tím se odvíjel i jejich vztah, vše bylo velmi ukvapené. Aleně to dnes připadá, jako kdyby měl vše splnit v jednom roce a pak byl konec.

Alena měla velmi dobrou práci, překládala anglické texty do českého jazyka a někdy i tlumočila do anglického jazyka. Vzhledem k tomu, že práci měla flexibilní a neměla žádné kolegy, tak nebyl důvod, aby manžel žárlil.

Když Alena s Petrem otěhotněla poprvé, tak odešla z práce na mateřskou dovolenou. Narodil se jí syn, byla velmi šťastná a Petr také. Během rodičovského volna, po dvou letech otěhotněla podruhé a narodila se jim dcera. Mateřskou dovolenou si musela prodloužit, ale ona naopak byla ráda.

Po čtyřech letech mateřské dovolené se Alena chtěla postupně vracet do práce. Zajistila si schůzku se svojí kamarádkou, aby věděla, jak to teď vypadá, kdyby se chtěla vrátit. Nabídla jí zatím nějaké malé překlady, aby se pomalu dostala do pracovního režimu.

Ze schůzky se vrátila domů a vše vyprávěla manželovi a chtěla se s ním domluvit, jak to teď bude vypadat v chodu domácnosti, když se vrátí do práce. Reakce manžela jí překvapila a spíše nevěřila, co se děje. Petr jí sdělil, že tráví čas se svojí kamarádkou než semnou, přece ty mě miluješ a já miluju tebe, takže by bylo lepší, kdybychom byli spolu. Říkal jí, jak on

vydělává peníze kvůli tomu, že jí miluje, a když přijde domů, tak chce, aby byla doma a ne aby byla někde se svojí kamarádkou natož začala pracovat.

Alena na jeho reakci reagovala pozitivně. Zavolala své kamarádce a řekla jí, že bohužel nemůže práci vzít, protože chce být doma s dětmi a až bude opravdu připravená, tak se jí ozve. Alena se snažila, jak mohla, byla doma s dětmi, uklízela, každý večer byla doma a manželovi vařila teplé večeře. Snažila se tak, aby vše bylo v pořádku a Petr neměl žádný důvod k tomu, aby se rozčílil. Pracovala v domácnosti, tak jak jen nejlépe uměla, a to jen kvůli tomu, že její manžel vydělává peníze pro ni.

Její práce se stupňovala a tím i manželovy nároky. Práce byla pro Alenu náročná tak, že večer byla velmi unavená. Petr s ní chtěl večer souložit a ona jak byla unavená, tak neměla sílu se s manželem milovat. On jí neustále říkal, že ona je jeho žena a musí ho poslouchat a tak to má být. Věřila mu a opět udělal vše, co po ní manžel chtěl. A i přes to vše, co dělala tak nebylo dobře.

Další životní událostí se pro Alenu stala nemoc rodičů. Jejich zdraví bylo natolik špatné, že se o ně musela starat. Mezitím se její manžel rozhodl, že budou rekonstruovat dům. Takže její veškerá energie byla vyčerpána a dnes říká, že byla na pokraji svých sil fyzických a o psychických raději ani nemluví.

Osudným momentem se stali Velikonoce. Její manžel s partou kamarádů koledovali a po celém dni stráveném u sousedů se vrátil domů ve velkém opilém stavu. V domě začal vše ničit, velikonoční výzdobu, dekoraci a házel i s jídlem. Alena nemohla vystát jeho chování a začala na manžela křičet, co si to dovoluje, že toto vše je její práce, kterou udělala pro něho a pro rodinu. Celý incident skončil fyzickým násilím, kdy Alenu začal bít a ošklivým způsobem do ní neustále kopal, shodil ji na zem, tahal ji za vlasy po zemi. Po konfliktu, který způsobil, usnul na podlaze. Alena měla takový strach, že utekla k sousedům. Žádala od nich pomoc, soused jí sdělil, ať se vrátí domů, že je to vlastně normální a že to přežije, protože je mladá a hezká a on je starší a žárlí na ni.

Manželovi po jeho vystřízlivění vysvětlovala, co jí všechno udělal, co se tu noc odehrálo. On jí tvrdil, že si nic nepamatuje a vlastně si za to může sama, protože ho vyprovokovala. Když viděl důsledky, jako rány, modřiny a další, tak jí sdělil, že už to víckrát neudělá, ale musí si uvědomit, že jí to vše udělal, protože jí miluje.

Situace jí nevyhovovala, ale snažila se udělat vše pro rodinu a nechtěla odejít od manžela kvůli dětem. Rozhodla se, že se půjde poradit se svým otcem. Otec jí bohužel nepomohl, řekl jí, že je to její věc a oni ať si to vyřeší, jak chtějí. On se nebude plést do jejich vztahu.

I přesto všechno si Alena říkala, že její manželství není v pořádku a její ideály, které před tím měla, se nesplnily. Vyhledala pomoc v organizaci Acorus, která pomáhá obětem domácího násilí, kde jí sdělili, že pomůže dětem tím, že ona sama bude v pohodě. Alenu tato věta přiměla k rozvodu. V poradně jí pomohli jak po psychické, tak i právní stránce. Půl roku žila s dětmi v azylovém domě. Poté se odstěhovala na jinou stranu České Republiky.

Partnera zatím nechce a myslí si, že už žádného nikdy nebude mít. Má práci, která ji baví, překládá beletrii. Stále navštěvuje poradnu a pravidelně dochází na psychoterapie, které si velmi chválí.

Závěr:

Alena žila 18 let v manželství s despotickým partnerem. Zažila domácí násilí psychické fyzické a občas i sexuální. Z kazuistiky je zřejmé, že pomoc blízkých lidí v jejím okolí nebyla patřičná, ba naopak vedla k větší zoufalosti.

Důležitou informací je pomoc organizací zabývajících se domácím násilím. Alena pomoc vyhledala a sama dnes tvrdí, že bez jejich pomoci by dnes nebyla tam, kde je.

2. KAZUISTIKA – Jana

1. osobní anamnéza

- jméno: Jana
- věk: 38 let
- vzdělání: středoškolské ekonomické
- bydliště: byt
- rodinný stav: rozvedená, matka jednoho dítěte

2. rodinná anamnéza

- dětství: žila v neúplné rodině, otec despotický, matka liberální
 - řádně ukončila základní vzdělání, poté odmaturovala na střední škole ekonomické
- dospělost: po ukončení studií si našla práci v oboru, vdala se a porodila dceru, v současnosti rozvedená

3. sociální zázemí

- bytové podmínky: žije v bytě své matky s dcerou
- zaměstnání: v současné době pracuje jako sekretářka komerční instituce
- finanční situace: finanční potíže nemá, její práce dokáže zajistit rodinu

ROZHOVOR (polostandardizovaný) – OTÁZKY – Jana 38 let

1. Podle čeho jste si vybrala partnera, čím vás zaujal?
 - charisma, galantnost
 - předešlé vztahy – odlišné od tohoto partnerství
2. Kdy jste začala pozorovat odlišné chování partnera?
 - Poté, když jsem se vrátila z porodnice domů.
3. Jaká byla podle vás příčina vzniku domácího násilí?
 - Můj první a poslední fyzický útok na manžela.
4. Jaké formy domácího násilí jste zažila?
 - Psychické verbální – snižování sebevědomí, shazování mé osoby před dcerou
 - Fyzické – útoky pěstí do tváře, kopání, strkání, shazování na zem, ...
 - Sociální – izolace od přátel a od rodiny
5. Cítila jste se jako oběť, nebo kdy jste si uvědomila, že jste oběť?
 - Vnímala jsem se jako oběť při přehnaném kontrolování pořádku v bytě.
6. Jak jste vnímala svého partnera jako tyrana?
 - Jako slabocha, který si svoji zlost vylévá na mně.
 - Co je podle vás agrese. – Agrese je odraz slabosti.
7. Dokážete říct, jaké mělo domácí násilí na vás jako na osobu dopad (následky)?
 - Snížení sebevědomí, bezmocnost, sklony k sebevraždě.
8. Pokud máte děti, jak vnímaly domácí násilí vaše děti?
 - Můj největší problém, který už nemohu vrátit zpátky. Moje dcera byla svědkem našich incidentů. Budu doufat, že si tyto zážitky neponese do svého partnerského vztahu.
9. Jak jste se s násilím vyrovnala?
 - Hodně dlouho jsem přemýšlela nad tím, čím jsem si to všechno zasloužila. Naštěstí můj psycholog mi rychle pomohl odpoutat se od všech problémů, depresí a dalších neduh, které jsem měla. Moje léčba u psychologa trvala téměř dva roky.
10. Jakou pomoc jste vyhledala?
 - Díky své kamarádce jsem vyhledala pomoc u instituce, která se zabývala mým problémem. Také velká pomoc přátel.

2. příběh – Jana, 38 let

Dětství:

Jana vyrůstala v neúplné rodině. Když jí byly čtyři roky, tak jejich rodinu opustil tatínek. S maminkou má dobré vztahy dodnes. S otcem byla složitější komunikace, spíše se choval despoticky. Což bylo důvodem k rozvodu jejich rodičů. Jana také vyrůstala se svojí o dva roky mladší sestrou, která se po studiích provdala do zahraničí, jejich kontakt je minimální. Nikdy si prý nebyly moc blízké.

Manželství:

Svého budoucího manžela poznala při pracovní schůzce. Byl pro ni jiný než ostatní muži a předchozí partneři. Janu ohromila jeho galantnost a charisma. Po delší odmlce jí zavolal a domluvil si „pracovní“ schůzku. Na smluvenou schůzku přišel s kyticí a malým dárkem. Řekl jí, že se nejedná o pracovní schůzku, ale o rande. Janě se velmi líbila jeho zdvořilost a náklonnost k její osobě. Dlouhou dobu se prý rozmyšlela, zdali má s Pavlem začít nový vztah.

Zprvu byl Pavel velmi milý a ochotný. Jana si myslela, že si takového partnera ani nezaslouží. V některých situacích byl až přehnaně starostlivý, což jí říkaly její kamarádky. Jenže Jana nikdy nezažila takový vztah a o takovém vždy snila, proto se nechtěla partnera vzdát. Dnes říká, že udělala velkou chybu a měla dát na rady blízkých.

Po roce vztahu požádal Pavel Janu o ruku. Jana s jeho návrhem souhlasila a osmý měsíc po zasnoubení vstoupili do manželského svazku. První půlrok v manželství bylo vše v naprostém pořádku. Společně cestovali po Evropě, snažili se co nejvíce kulturně žít. Po roce manželství Jana u sebe zjistila graviditu. Pavel prý byl tou zprávou potěšen a společně se těšili na příchod nového člena rodiny, dcery.

Po porodu se vše změnilo. Když Jana přišla domů, tak se jí zdálo něco jiného. Dodnes nedokáže svůj podivný pocit popsat. Říká, jako kdyby se něco změnilo, necítila se ve svém bytě dobře a postrádala jistotu. Na své pocity nebrala zřetel a snažila se je přecházet.

Přibližně po měsíci přišel Pavel domů a nastal první konflikt. Oba stáli v ložnici, kde spala jejich malá dcera. Manžel začal na Janu křičet a ona ho upozornila, aby nekřičel, protože v té místnosti spí jejich dcera. Pavel neposlechl svoji ženu a stále na ni křičel, až dceru probudil. To se Jany velmi dotklo a její obraný reflex způsobil to, že svého manžela udeřila do tváře. Dnes tvrdí, že tento moment se jí stal osudným. Kdykoliv Pavel na svoji ženu útočil fyzicky, tak jí přitom tvrdil, že si za tohle jeho chování může sama, protože ona ho první

uhodila a on jí to jen vrací. Bohužel ten osudný útok ze strany manželky se stal osudným po celou dobu jejich manželství.

Jeho agresivita nabírala větších rozměrů, a to nejen fyzicky, posléze i psychické týrání. U Jany se začalo projevovat sociální násilí ve formě izolovanosti od společnosti. S nikým se nemohla stýkat, a když se už s někým sešla, tak její manžel jí říkal, jací jsou. Hodnotil jejich kamarádství, že jí jen využívají. Pomlouval je, vymýšlel si nesmyslné příběhy o tom, jak jí pomlouvají atd. Dalším psychickým nátlakem byl úklid bytu. V jejich bytě muselo být vše v naprostém pořádku, nikdy se nemohlo stát, aby Pavel našel smítko na zemi, či jiné absurdity. Doma prý bylo tak uklizeno, že každý kdo Janu navštívil, jí říkal, že nic jiného ani dělat nemůže, než jen uklízet. I přes všechnu snahu si vždycky manžel našel něco, co bylo podle jeho měřítek špatně uklizeno, a díky tomuto důvodu následoval fyzický útok z jeho strany.

Jana si při rozhovoru vzpomněla na svůj nejhorší zážitek. Pavel přišel domů v podnapilém stavu a bez jakéhokoliv důvodu na ní začal křičet a také ji fyzicky napadal údery do tváře. Tuto událost bohužel viděla i jejich dcera, která matku bránila a Pavlovi říkala, aby jí nechal být. On jí stroze odpověděl, aby se učila, že takhle jednou dopadne. Tento zážitek Jana vnímá jako svoji chybu v roli matky, která neuchránila své dítě před agresivními stavy svého manžela. Dodnes si nejvíce vyčítá to, že její dcera byla účastníkem jejich konfliktů.

Dalším problémem jejich vztahu byli rodiče manžela. Pavel se svým otcem vedl neustále nějaké spory, které se nikdy nevyřešili. Nedokázal se vzepřít svému otci a říct svůj názor, potom si veškerou zlost, kterou měl na otce, vybil na své ženě. Jana dnes říká, jaký to byl vlastně slaboch a že on byl ten, co měl největší strach, ale Jana mu jeho výlevy trpěla, a to jen kvůli tomu, že rodina má být pohromadě a co by na to řekli sousedi, kdyby se rozvedla.

Manžel své chování neustále omlouval tím, že si Jana za jeho chování může sama. Neustále jí říkal, jak ji miluje a že tato facka byla poslední. Jana mu věřila a věřila mu dost dlouho natolik, než jí srazil sebevědomí tak, že sama za sebe se styděla.

Poslední incident vyvrcholil tak, že Jana byla po fyzických útocích ve špatném zdravotním stavu. Jana šla do práce skoro celá zahalená a její kolegyně už dlouhou dobu tušily, kde je problém. Její kamarádka ihned zavolala policii a Janu odvezli do nemocnice. V nemocnici jí ošetřili a jedna zdravotní sestra jí nabídla pomoc od neziskové organizace, která její problém vyřeší. Jana nejdříve pomoc odmítala, ale po třech dnech v nemocnici si uvědomila, jak je její situace ve vážném stavu.

Poradna jí poskytla azylové ubytování i pro její dceru. Dále jí pomohli s rozvodem a také jí dodnes pomáhá psycholog, který jí pomohl zbavit se myšlenek na sebevraždu a navrátit jí pocit sebejistoty. Pomoc psychologa využívá i její dcera, která je pro ni velmi důležitá vzhledem k tomu, čemu musela ve svém útlém dětství čelit.

Jana bydlí u své matky i s dcerou a nedokáže v tuto chvíli říct, zdali ještě někdy bude chtít vstoupit do partnerského vztahu. Největší dík patří její kamarádce, která jí včas pomohla se ze svízelné situace dostat. Tvrdí, že kdyby ve vztahu zůstala ještě o pár měsíců déle, tak by zřejmě sebevraždu spáchala.

Závěr:

Jana byla v manželském svazku po dobu 14 let. Během manželství prožila domácí násilí ve formě psychického, fyzického a sociálního. Pomoc se jí dostala od její kamarádky, která ji doporučila instituci, kde vyřeší své problémy, které v jejím případě nebyly v normě. Jana využila jejich služeb organizace a se svojí dcerou byla po dobu půl roku v azylovém domě.

3. KAZUISTIKA – Hana

1. osobní anamnéza

- jméno: Hana
- věk: 29 let
- vzdělání: gymnázium, v procesu studia na VŠ
- bydliště: rodinný dům
- rodinný stav: svobodná

2. rodinná anamnéza

- dětství: žila v úplné rodině, otec nekomunikativní, matka liberální
 - řádně ukončila základní vzdělání, poté odmaturovala na gymnázium, v současnosti studuje na VŠ
- dospělost: po ukončení studií pracovala chvíli v mateřské škole jako vychovatelka, poté pracovala v kanceláři pro komerční firmu, s partnerem žila 6 let, v současnosti si doplňuje vzdělání a žije bez partnera

3. sociální zázemí

- bytové podmínky: žije v rodinném domě svých rodičů
- zaměstnání: v současné době je studentkou na plný úvazek, náhodné brigády
- finanční situace: finanční potíže nemá, zajištění od rodičů

ROZHOVOR (polostandardizovaný) – OTÁZKY – Hana 29 let

1. Podle čeho jste si vybrala partnera, čím vás zaujal?
 - smysl pro humor, šarm
 - předešlé vztahy – krátkodobé bezvýznamné
2. Kdy jste začala pozorovat odlišné chování partnera?
 - Po roce společného soužití. Nedokážu říct, kdy přesně.
3. Jaká byla podle vás příčina vzniku domácího násilí?
 - Dodnes tomu nerozumím, kde mohla nastat jeho chyba. Snad u jeho otce, byl úplně stejný jako on.
4. Jaké formy domácího násilí jste zažila?
 - Psychické verbální – snižování sebevědomí
 - Fyzické – útoky pěstí do břicha, shazování na zem, házení předmětů po mé osobě
5. Cítila jste se jako oběť, nebo kdy jste si uvědomila, že jste oběť?
 - Když po mě házel jídlo, to mi přišlo tak neuctivé a připadala jsem si jako oběť.
6. Jak jste vnímala svého partnera jako tyрана?
 - Nesnesitelný tvor, zvíře, které nezná své hranice.
 - Co je podle vás agrese. – Agrese je způsob, jak jiného člověka ovládat.
7. Dokážete říct, jaké mělo domácí násilí na vás jako na osobu dopad (následky)?
 - Snížení sebevědomí, totální sražení mé osoby k zemi a pocit hlouposti.
8. Pokud máte děti, jak vnímaly domácí násilí vaše děti?
 - *Hana je bezdětná.*
9. Jak jste se s násilím vyrovnala?
 - Vzhledem k tomu, že se jednalo jen o přestěhování, tak to byla pro mě výhra. Neumím si představit, kdybychom měli mít děti. Vyhledala jsem pomoc terapeuta, se kterým jsem nadále v kontaktu.
10. Jakou pomoc jste vyhledala?
 - Policii, ale bohužel neúspěšně. Pomoc přátel a rodiny. Vyhledání správného terapeuta, který mi pomůže se dostat z traumatického zážitku.

3. příběh – Hana, 29 let

Dětství:

Hana vyrůstala v úplné rodině. Vztah s otcem nebyl nikdy osobní spíše víc strohý. Vzhledem k jeho práci, která mu zabrala hodně času, netrávil tolik volných chvil s rodinou. S matkou vychází velmi dobře. Sourozence Hana nemá.

Manželství:

Hana svého budoucího manžela poznala na narozeninové oslavě. Byl vtipný, bavil celou společnost, a to Hanu velmi imponovalo. Jeho smysl pro humor, šarm a charisma, jsou přednosti, které Hanu oslovily. Od své kamarádky si na něho vzala telefonní kontakt a později si s ním domluvila schůzku. Po prvním osobním setkání Hana zjistila, že chce s Karlem trávit více času.

Po třech měsících vztahu začali spolu žít ve společném bytě, který si pronajali. Podle názoru Hany byli nejšťastnější pár na světě. Kamarádi jim záviděli jejich vztah. Karel byl velmi zdvořilý, ochotný a pro Hanu by udělal cokoli. Hana dnes tvrdí, že už jeho převeliká náklonnost jí mohla připadat podivná, ale ona nikdy takový vztah nezažila a líbilo se jí, když se její partner o ni stará takovýmto způsobem.

Po roce vztahu se Karel začal chovat úplně odlišně než předtím. Vyhledával konflikty z maličkostí, každou věc, kterou Hana učinila, byla podle jeho názoru špatně. Hana si myslela, že má zřejmě problémy v práci a tak jeho chování ignorovala. Když jeho chování neustupovalo, snažila se mu oponovat, ale neúspěšně. Začal jí vyčítat vše, co dělala špatně. Nelíbilo se mu, jak se Hana chová ve společnosti a neustále jí opakoval, aby se mu koukala do očí, když byl mezi nimi konflikt. A to se Haně už vůbec nelíbilo. I přesto všechno, snášela jeho psychické útoky, protože ho milovala a on tyto věci činil z jeho lásky k ní.

Karel se systematicky snažil snižovat sebevědomí své partnerky. Neustále jí opakoval, že je „nicka“, bez něho by nikdy nic nedokázala a maximálně by mohla být uklízečkou, nebo pracovat pro technické služby. Bez něho by neměla ani na suchý chléb atd. Také jí tvrdil, že akorát by šla plakat k rodičům. Haně tato věta zabránila se svěřit svým rodičům s jejími problémy. Bála se ze vztahu odejít, neustále Karla omlouvala.

Z psychických útoků se začaly stávat útoky fyzické. Nejčastěji se incidenty odehrávaly v kuchyni, protože tam byl malý prostor a Karel Hanu zahnal do kouta a křičel na ni. Pak jí několikrát udeřil do břicha a shodil jí na zem. Snažil se, aby na Haně nebyly stopy po násilí vidět. Prý věděl, jak má uhodit, aby jí nikdo nevěřil, že je fyzicky týraná. Jeho agresivita nabírala intenzity. Na Hanu vylil horkou polévku, celý oběd rozházel po kuchyni. Hana chtěla

volat policii, ale posléze si to rozmyslela. Byla toho názoru, že ona je spouštěčem jeho agresivního chování. Styděla se za to, v jakém partnerském vztahu žije a nikomu nic neřekla.

Po pěti letech vztahu si Karel našel milenkou a přivedl ji k nim do bytu. Hanu vystěhoval do obývacího pokoje, a nafouknul jí tam matraci, na které spala. Když se Hana zeptala Karla, co to má znamenat, on jí na to odpověděl, že neví, jak se rozhodne. Sdělil jí, že tato nová žena je budoucí matka jeho dětí.

Hana byla svým způsobem ráda, protože věděla, že jejich vztah je už dlouhodobě narušený a nemá cenu v něm dále setrvávat. Karlova nevěra byla impulsem k tomu, aby svou situaci začala řešit.

V průběhu zvyšujícího počtu fyzických napadení se Hana rozhodla vyhledat pomoc na policii. Bohužel se vracela s tím, že jí nepomohou. Prý to je věc mezi partnery a oni nebudou tyto situace řešit. Poté vyhledala pomoc u svých přátel, kteří ji poskytli přístřeší. Její kamarádi se za ní postavili a situaci vyřešili tím, že navštívili Karla. Oznámili mu, že se Hana od něho stěhuje a jdou si pro její věci. Hana je velmi vděčná za tento krok od svých přátel.

Po delší době se svěřila svým rodičům, kteří ji s láskou přijali zpět domů a poskytli jí pomoc. Hana začala navštěvovat terapeuta, kde se jí navrátilo sebevědomí. Dnes je studentkou třetího ročníku pedagogické fakulty. Vždy prý chtěla studovat, ale bohužel s Karlem byla „nic“ a tudíž nenašla odvalu ke studiu. Studium na vysoké škole jí baví a ráda by se stala učitelkou českého jazyka.

V současné době partnera nemá a ani žádného nehledá. Nejdříve chce vystudovat a dát si své osobní věci do pořádku. Pak se prý uvidí, kam jí život zavede. Doufá, že už na tu správnou cestu.

Závěr:

Hana žila s partnerem po dobu šesti let. Během jejich vztahu prožila domácí násilí psychické i fyzické. Její partner dokázal, aby se nikomu se svými problémy nesvěřovala a tím nikdy nevyhledávala pomoc. Pomoc chtěla najít u policie, ale neuspěla. Konec za jejich vztahem udělal Karel, který si našel jinou partnerku a tím vysvobodil Hanu ze vztahu plného násilí. Pomohla jí její rodina a přátelé.

Vyhodnocení kazuistik žen

Příčina vzniku domácího násilí:

U všech žen se domácí násilí projevilo po prvním roce jejich vztahu. Dalším faktorem bylo sestěhování se k sobě. V tu chvíli měl jejich partner tzv. moc ve svém domě či bytě.

Alena se domnívá, že příčina byla v jejím vzdělání. Vzhledem k tomu, že její profese byla lépe finančně ohodnocena, tak její partner se cítil být méněcenný, a proto ji po mateřské dovolené nedovolil nastoupit do práce. Chtěl mít nad rodinou moc. Jana si myslí, že její chyby tkví v tom, že svého bývalého manžela udeřila do tváře a po celou dobu jejich vztahu se jí tato osudná rána vracela. Hana vidí problém u partnerových rodičů především u jeho otce, který je prý velmi despotický. K této příčině se odkazuje i Jana, která tvrdí, že většina hádek vznikala díky jeho rodičům, ale nekladla při rozhovoru na jeho rodiče velký důraz.

Společným znakem všech žen je první moment seznámení, kdy ženy byly okouzleny partnerem, jeho vystupováním a chováním se ve společnosti.

Formy domácího násilí:

U těchto žen se objevuje násilí psychické, fyzické a sociální. Společným znakem je nejdříve násilí psychické, které vyústí v násilí fyzické, mezitím se objevuje násilí sociální. Násilí sociální nastane mezi násilím fyzickým a psychickým nebo po násilí fyzickém. V obou případech dochází převážně k izolaci od společnosti a zbavení osobních zájmů oběti.

Dalším společným znakem je také snaha tyрана zbavit oběť sebevědomí. Postupné srážení sebevědomí, a přemýšlet nad sebou jako na méněcennou osobnost, je agresorovou dominantou.

Ve většině případů konfliktů hraje roli i alkohol, který agresivitě dopomáhá. Alena s Janou tuto tezi potvrdily. Hana na alkohol moc nedávala důraz. Alkohol byl také spouštěčem velkých hádek a velké síly k fyzickým útokům.

Cyklus domácího násilí:

Fáze napětí, útoků, usmiřování, líbánek a znovu stále dokola. Cykly domácího násilí zažily všechny tři ženy stejně. Jejich partneři se na začátku vztahu chovali velmi mile, byli velmi pozorní a snažili se partnerku „obmotat kolem prstu“. Během společného soužití docházelo k napětí mezi partnery, které skončilo nějakou formou domácího násilí. Po svém činu se partnerkám omlouvali a slibovali, že už se to nikdy nestane a snažili se partnerky obměkčit dárky atd. Pak opět nastává napětí a dostáváme se do tzv. „začarovaného kruhu“, který se opakuje po celou dobu partnerství.

Charakteristika obětí:

Tyto ženy vám řeknou „Dodnes mám strach.“ byly vystavěny útokům, které nejsou normou v partnerském vztahu, a jejich psychické narušení je pochopitelné.

Z kazuistik je velmi zajímavé, že všechny ženy jsou svým způsobem v profesním životě velmi dominantní a v domácnosti se stavějí do submisivní role.

Společným znakem je snížení sebevědomí, snaha tyrana o pochybování sebe sama a vštípení myšlenek, zdali jsem schopná partnerka, matka, atd. Zajímavá je také emocionální závislost na partnerovi. I přesto, že partneři byli na ženy hrubí, tak zamilovanost žen stále přetrvávala.

Posledním znakem je doufání, že situace se zlepší a vždy po omluvě partnera slepě uvěřili v nový začátek vztahu bez násilí.

4. KAZUISTIKA – Jan

1. osobní anamnéza

- jméno: Jan
- věk: 38 let
- vzdělání: maturita – SŠ obchodní akademie
- bydliště: rodinný dům
- rodinný stav: rozvedený, otec dvou dětí

2. rodinná anamnéza

- dětství: žil v úplné rodině, otec spíše despotický, dva sourozenci (bratr, sestra), se všemi členy rodiny je v kontaktu s otcem horší komunikace
- dospělost: po ukončení studia nastoupil do zaměstnání ve svém oboru
 - rodina: manželství trvalo devět let, s bývalou manželkou mají tři děti ve věku 12 let (chlapec), 10 let (dívka), 7 let (chlapec), před dvěma lety se rozvedli na základě soudního rozsudku

3. sociální zázemí

- bytové podmínky: za manželství žil se svojí rodinou v rodinném domku, který přenechal své manželce a dětem, momentálně žije v cihlovém bytě o velikosti 3+1, který si koupil
- zaměstnání: v současné době pracuje jako manager nejmenované instituce
- finanční situace: vzhledem k jeho pracovní pozici je finančně velmi dobře zajištěný

ROZHOVOR (polostandardizovaný) – OTÁZKY – Jan, 38 let

1. Podle čeho jste si vybral partnerku, čím vás zaujala?
 - krásná žena s širokým úsměvem, sex appeal, okouzující
 - předešlé vztahy – krátkodobé, nepřiklání jim význam
2. Kdy jste začal pozorovat odlišné chování partnerky?
 - Vše začalo při prvním těhotenství, původně jsem její odlišné chování přirovnával k její graviditě.
3. Jaká byla podle vás příčina vzniku domácího násilí?
 - Její materialismus, myslela si, že jí patřím a že jsem její věc.
4. Jaké formy domácího násilí jste zažil?
 - Psychické verbální – útoky a výčitky kvůli finanční situaci, podíl na domácích pracích, starosti o děti
 - Fyzické – údery do obličeje – rány pěstí a jinými předměty, škrábání, ...
 - Sociální – vyhrožování, že už nikdy neuvidí svoje děti
5. Cítil jste se jako oběť, nebo kdy jste si uvědomil, že jste oběť?
 - Cítil jsem se velmi ponížený, zprvu jsem absolutně nerozuměl situaci, co se vlastně vůbec děje. Styděl jsem se za sebe. Takže jako oběť jsem se cítil.
6. Jak jste vnímal svoji partnerku jako tyрана?
 - Jako hysterku, nad kterou nemám moc a jsem v pasti.
 - Co je podle vás agrese. – Velmi těžká otázka. Vyjádření nekontrolovatelného stavu, při kterém jde i o život.
7. Dokážete říct, jaké mělo domácí násilí na vás jako na osobu dopad (následky)?
 - Zničení sebevědomí, totální bezmocnost, strach, úzkost, celoživotní trauma.
8. Pokud máte děti, jak vnímaly domácí násilí vaše děti?
 - Její útoky byly vždy v noci, takže děti nic neviděly. Bohužel jednou při snídani byly svědky naší rozepře, která byla zakončena fyzickým útokem. S dětmi se snažím o všem mluvit, vyhledali jsme odbornou pomoc. Doufám, že je to nějak nepoznamená.
9. Jak jste se s násilím vyrovnal?
 - Stále docházím k terapeutovi už druhým rokem. Můj stav se zlepšil, ale stále mám některé situace před očima, ale pevně věřím, že se to co nejdřívelepší. Momentálně žiji sám a prozatím jsem takto spokojený.
10. Jakou pomoc jste vyhledala?

- jednou jsem zavolał na policii, ale k výsledku jsem nakonec nešel. Pak jsem navštívil jednu poradnu, která se specializovala na domácí násilí, a tam mně poskytli veškerou potřebnou pomoc. Potom jsem byl doporučen k terapeutovi.

4. Příběh – Jan, 38 let

Dětství:

Jan prožil dětství v úplné rodině. S matkou má dodnes výborný vztah, za který je velmi rád. O své mamince mluví velmi hezky. S otcem je komunikace složitější, byl a je velmi přísný. Sám tvrdí, že je despotický, ale spíše k tomu má sklony. Se svými sourozenci si zažil spoustu zábavy a dodnes spolu mají pěkný vztah, stále se navštěvují a podnikají spolu různé akce. Když byl malý, tak otec jeho samotného nutil do věcí, které neměl rád. Musel dělat přesně ty věci, které otec nařídil (sport, stavební práce, práce na zahradě). Při těchto činnostech byl často okřikován vzhledem k jeho postavě a zručnosti. Sám o sobě tvrdí, že nebyl nikdy technický typ, a to zřejmě otci vadilo. Dnes už mu to za zlé nemá. Svoje dětství shrnul do jednoho slova a tím je „hezké“.

Manželství:

Svoji bývalou manželku poznal ve 22 letech. Nejdříve byli kamarádi a potom spolu začali chodit. Po osmi měsících se museli zasnoubit z důvodu prvního těhotenství. Sám tvrdí, že si nedávali pozor při pohlavním styku. Svatba proběhla bez potíží a manželka byla ve čtvrtém měsíci těhotenství.

Ihned po svatbě donutila manžela postavit dům na pozemku rodičů manželky. Nyní říká, že už v tu chvíli udělal velikánskou chybu, když na tento návrh přistoupil. Dům postavili tzv. „na klíč“ a těsně před porodem se nastěhovali do nového domu, který nebyl úplně zařízen, a další rok bydleli v jedné místnosti, ale to jim prý nevadilo.

První porod proběhl bez problému. První známky domácího násilí se objevili, když si Jan přivedl manželku i s prvorozeným synem domů. Manželka byla velmi náladová, odsekávala mu při jakémkoliv dotazu. Nemohl uvěřit jejímu odlišnému chování. Vše bylo špatně. Dokonce, jak sám řekl, si vzal dva týdny dovolenou, aby manželce pomáhal s dítětem. Vše přirovnával k poporodní psychóze a na její chování nekladal větší důraz. Zde se začaly objevovat první náznaky psychického násilí formou verbálních útoků.

Když synovi byl jeden rok, tak manželka znovu otěhotněla. Opět neplánovaně. Výkyvy jejích nálad byl stále stejný, neustále musel trpět spousty slovních urážek a vulgarismů. Manželka byla svým chováním nesnesitelná, a proto byl rád, že musí chodit do práce. Práce byla pro Jana jediné klidné místo, kde ho dokázali lidi ocenit za jeho odvedenou práci. Tvrdí, že kdyby nebylo jeho práce, která mu aspoň doplnila trochu energie, tak by začal uvažovat o sebevraždě. Samozřejmě dodává, že to myslí obrazně.

Druhý porod nebyl tak jednoduchý jako ten první. Manželka musela podstoupit operativní zákrok při porodu tzv. „císařský řez“. Vše nakonec proběhlo v pořádku. Po nemocničním pobytu se manželka vrací domů s dalším členem rodiny, a tou je prvorozená dcera.

Atmosféra v rodině byla neměnná, opět verbální útoky a Jan stále přirovnával chování své ženy dané situaci a stavu, kterým procházela. Začal si myslet, že on dělá něco špatně. Snažil se svoji situaci říct otcí a matce, ti ovšem na tento problém nereagovali. Jeho sourozenci mu sdělili, že musí počkat, až děti budou starší, protože manželka toho má teď hodně. Jan tedy dal na rady rodiny a nechal se ponížovat a čekal, co bude dál. Svoji situaci v domě si nechal pro sebe a ani přátelům, nebo kolegům v práci se o své životní situaci nezmiňoval. Styděl se.

Když byli chlapci 4 roky a dívky 2 roky, tak si myslel, že teď už to bude lepší. Dokonce situace se na chvíli zlepšila, ale prý ne o moc. Manželka znovu otěhotněla a zase opět neplánovaně. Chvíli uvažoval, že by manželka měla jít na potrat z důvodu jejího chování, ale neměl odvahu jí položit takhle důležitou otázku.

Pochopitelně situace mezi partnery se zhoršila a byla prohloubena graviditou manželky. Stále používala psychické násilí. Neustále se snažila podrývat partnerovu autoritu před dětmi a usilovala o zesměšňování Jana ve společnosti.

Po třetím porodu, který proběhl bez komplikací, přibyl další člen rodiny a tím byl chlapec. Psychické násilí stále přetrvávalo, bylo neměnné. Jan říká, že si na to už zvykl a snažil se to přehlížet. Byl rád, že hádky neviděly děti, že vždy se odehrávaly až později večer.

Po dobu dalších tří let trpěl neustálé nadávky a vulgarismy vůči jeho osobě. Při jedné z klasických hádek, které se den co den opakovaly, nastalo fyzické násilí. První útok pěstí do tváře. Říká, že jí chtěl ránu oplatit, ale uvědomil si, že manželka je malého vzrůstu a on je

oproti její postavě větší, a tak se bál že by ji mohl vážně ublížit. Fyzické násilí touto formou se opakovalo několikrát.

Kolegové z práce, kde Jan pracoval, si všimli jeho zohyžděné tváře po fyzickém náporu. Vyptávali se ho, co se stalo, vždy si vymyslel nějakou výmluvu, kterou si už předtím vymyslel. Jenomže vymyšlené příběhy už nestačily. Jedna kolegyně z práce za ním přišla, když viděla „jak zase vypadá“ a ošetřila mu tvář desinfekcí. Pochopitelně se Jana na rovinu zeptala jaké je jeho manželství. Věděl, že žádná výmluva už mu nepomůže a tak se jí svěřil se svým problémem. Samozřejmě si nechtěl nechat pomoci.

Při dotazu, co pro vás znamená agrese, tak odpověděl, že je to velice těžká otázka. Pro Jana agrese znamená vyjádření nekontrolovatelného stavu, při kterém jde i o život.

V traumatizujícím prostředí žil ještě další dva roky. Několikrát musel navštívit ošetřujícího lékaře. Začal se hlídat, aby nenastalo další neplánované těhotenství. Také chodil domů co nejdéle z práce. Jenomže má velice silnou citovou vazbu na své děti a chtěl i s nimi trávit volný čas. Říká, že byl v pasti a nevěděl, jak má tento vztah ukončit. Manželka Jana vydírala a jako prostředek si vybrala děti, které by už potom nikdy neviděl, což nemohl dopustit. Objevila se další forma domácího násilí a tím je násilí sociální.

Jan se jednou pokusil zavolat polici. Potupně jim sdělil všechny informace a oni mu řekli, aby se dostavil na výslech a na následné sepsání protokolu, ale bohužel jeho stud mu nedovolil k výslechu dorazit.

Poslední „kapkou“ pro Jana byla situace, která se stala ve večerních hodinách. Jeho žena přišla k němu do pokoje s nožem v ruce a s tím nožem mu vyhrožovala. Tvrdí, že měl opravdu velký strach a bál se o svůj život. Tato situace byla poslední, kterou si už nechtěl nechat líbit a vyhledal neziskovou organizaci pro týrané osoby a osoby, které jsou oběti domácího násilí.

V neziskové organizaci se mu okamžitě začali věnovat, řekl jim všechny problémy, které se za posledních 9 let odehrály. Ihned se chtěl nechat rozvést, ale řešil vnitřní boj kvůli dětem, jeho největším strachem bylo, že své děti už nikdy neuvidí. Naštěstí mu organizace poskytla dobrou právničku a Jan úspěšně podal žádost o rozvod k okresnímu soudu.

Našel si svůj byt, vzal si hypotéku a dům nechal kvůli majetkovému vyrovnání rovnou přepsat na děti. Rozveden byl za tři měsíce se všemi formalitami, které k rozvodu náleží.

Při otázce o jeho dětech a jak vnímají celou situaci, nechtěl moc odpovídat, bylo mu to nepříjemné a objevily se i slzy v očích. K této otázce jsme se už radši nevracely.

Ještě dnes se Jan cítí jako oběť a je si vědom svého utrpení. Má problém navázat kontakt se ženou. Říkal, že je ve fázi, kdy o ženu opravdu zájem nemá a není si jistý, že by někdy nějakou ženu do budoucna chtěl. Teď je spokojený se svým bytem, který je tak velký, aby v něm mohl trávit co nejvíce času se svými dětmi.

Závěr:

Jan prožil domácí násilí psychické, fyzické a sociální. Na základě rozhovoru se jedná o submisivnějšího muže, který je profesně úspěšný. Má velkou snahu vyhýbat se konfliktům a snaží se volit strategii domluvy, která nebyla v jeho manželství úspěšná. Je velmi silně citově vázán na děti, pro které by udělal cokoliv. Pokud Jan bude navštěvovat pravidelně terapie a jeho léčba se řádně ukončí, tak má velikou šanci na život takový jaký si přeje, a to bez strachu.

5. KAZUISTIKA – Aleš

1. osobní anamnéza

- jméno: Aleš
- věk: 35 let
- vzdělání: vysokoškolské – Ing. ekonomie
- bydliště: malý rodinný dům
- rodinný stav: rozvedený, otec jednoho dítěte

2. rodinná anamnéza

- dětství: žil v úplné rodině s matkou, otcem a bratrem v rodinném domku, s otcem nemá osobní vztah
- dospělost: po ukončení studia nastoupil na vysokou školu, kterou řádně dostudoval a nastoupil do práce ve svém oboru ekonomie.
 - rodina: otcem jednoho dítěte, v manželství žil 6 let, momentálně rozvedený, dítě ve střídavé péči

3. sociální zázemí

- bytové podmínky: bydlí v malém rodinném domě
- zaměstnání: v současné době pracuje jako manager nejmenované firmy
- finanční situace: vysoká

ROZHOVOR (polostandardizovaný) – OTÁZKY – Aleš, 35 let

1. Podle čeho jste si vybral partnerku, čím vás zaujala?
 - galantnost, smysl pro humor, její krása
 - předešlé vztahy – krátkodobé, bezvýznamné
2. Kdy jste začal pozorovat odlišné chování partnerky?
 - Po svatbě a manželské dovolené.
3. Jaká byla podle vás příčina vzniku domácího násilí?
 - Netolerance, žárlivost a pocit moci.
4. Jaké formy domácího násilí jste zažil?
 - Psychické verbální – srážení sebevědomí, vyhrožování
 - Psychické neverbální – kontrola v práci, osobních věcí, ...
 - Fyzické – údery na celé tělo, facky
 - Sociální – snaha izolace od dcery a od jeho kamarádů, zájmů
5. Cítil jste se jako oběť, nebo kdy jste si uvědomil, že jste oběť?
 - Vše jsem si uvědomil zpětně. Prvně to možná bylo, když jsem opustil svoji práci pod jejím nátlakem, poté nemožnost hrát si se svojí dcerou.
6. Jak jste vnímal svoji partnerku jako tyrana?
 - Hysterickou ženu, která je sama se sebou nespokojená.
 - Co je podle vás agrese. – Neschopnost se ovládat.
7. Dokážete říct, jaké mělo domácí násilí na vás jako na osobu dopad (následky)?
 - Strach z žen a dalšího partnerského vztahu.
8. Pokud máte děti, jak vnímaly domácí násilí vaše děti?
 - Dodnes si vyčítám, že moje dcera byla přítomna našich hádek a problémů. Dále se k tomu nechci vyjadřovat
9. Jak jste se s násilím vyrovnal?
 - Jestli jsem se s tím vyrovnal, nedokáži říct. Každopádně bylo dobré, že jsem ze vztahu odešel.
10. Jakou pomoc jste vyhledal?
 - Vyhledal jsem psychologa a využil pomoci neziskové organizace.

..

5. Příběh – Aleš, 35 let

Dětství:

Aleš žil v úplné rodině. S otcem nikdy nenavázal osobní kontakt. Tvrdí, že spolu nikdy neměli společné téma, či zájmy. S matkou má velmi dobré vztahy dodnes, jsou spíše jako kamarádi. Bydlel v rodinném domě se svým bratrem, se kterým dnes tráví spoustu času a v dětství si byli navzájem oporou. Své dětství Jan hodnotí pozitivně, jediné co ho mrzí, je jeho vztah s otcem, který se asi už nezmění.

Manželství:

S manželkou se Aleš seznámil na narozeninové oslavě své sestry. Aleše imponovala její galantnost a smysl pro humor. Na té oslavě si Aleš domluvil schůzku s Terezou. Začali se pravidelně scházet a jejich vztah nabýval intenzity. Tvrdí, že na začátku jejich vztahu nemohl bez ní být ani minutu. Stal se na ní závislý, což dnes vidí jako chybu. Nepochopil, jak ho partnerka natolik ovlivnila.

Po půl roce vztahu se rozhodli, že spolu budou bydlet. Nastěhovali se do malého bytu v Praze. Nechal své práce v jiném městě, protože Tereza nechtěla opustit svojí práci. Možná prý už tento krok byl od Aleše nevhodný vůči jeho osobě, že se nechal ovlivnit, aby svojí stávající práci opustil. Jeho zamilovanost byla velká, a proto se rozhodl vše dělat tak, aby jeho partnerka byla spokojená. V Praze si práci ihned našel, sice ho nebavila, ale v té chvíli to prý bylo jedno, protože byl se svojí milovanou ženou.

Za další půlrok požádal Aleš Terezu o ruku a rok na jejich zasnuby byla svatba. Společně odjeli na manželskou dovolenou a po návratu z dovolené se vše změnilo. Aleš tvrdí, že manželským slibem skončil „ráj“, ve kterém žil. Jeho žena byla velmi žárlivá, neustále se ujišťovala, aby jí Aleš nepodváděl s jinou ženou a také se neustále dotazovala na svůj vzhled, jestli je stále tak krásná jako předtím, než si jí vzal. Když Aleš nechtěl na její dotazy odpovídat, tak si Tereza psychickým nátlakem odpověď vyžádala. Měl strach odpovědět negativně, vzhledem k její emoční nestabilitě.

Když Tereza otěhotněla, tak musela nastoupit na mateřskou dovolenou. Tím se situace v domácnosti zhoršila, protože Tereza byla více času sama doma. Narodila se jim dcera. Aleš si vzal v práci čtrnáct dní dovolenou, aby manželce pomáhal. Pak se pochopitelně musel vrátit do práce, protože byl živitelem rodiny.

Jednou se Aleš vrátil domů z práce později, protože šel s přáteli do restaurace. Když přišel domů, tak jeho žena na něho začala křičet a říkala mu, co si o sobě myslí, že ona je doma s dítětem a on si bude vysedávat v restauraci. Tím mu nastavila první ultimátum, že po práci přijde ihned domů. Jan neodporoval a její příkazy plnil a snažil se, aby vše bylo v naprostém pořádku.

Aleš musel opustit všechny své zájmy a přestal se stýkat s přáteli, protože jeho žena vyžadovala pozornost. Jeho svoboda byla na mizině a snaha, kterou vynaložil, byla nad jeho rámec. Když věděl, že se v práci musí zdržet kvůli neodkladné schůzce, či jiných pracovních náležitostí, tak už předem Tereze kupoval malé dárky, aby si nemyslela, že jí podvádí.

Žárlivost manželky nabírala větší intenzity. Svého manžela vyzvedávala z práce i s dcerou. Začala mu prohledávat osobní věci, četla mu zprávy z mobilu atd. Jednou mu udělal scénu v práci, když si Aleš povídal o pracovních záležitostech se svojí sekretářkou. Chování jeho partnerky přestávalo být neúnosné.

Z psychického týrání se začalo stávat týrání fyzické. Tereza svého manžela několikrát udeřila do hlavy rukou. Poté ho začala i kopat. Příčinou byla její žárlivost, Tereza měla neustálý pocit, že jí Jan podvádí, i když to nebyla pravda. Tereza svoji domněnku sdělila svému otci a matce, vylíčila jim, jak se k ní Aleš chová a prý si vymýšlela. Její rodiče začali jednat po svém. Terezy otec navštívil Aleše v práci, kde mu vyhrožoval tím, že už nikdy neuvidí svoji dceru, když se k jeho dceři bude tímto způsobem chovat. Jan se bránil, ale jeho snaha byla marná. Bohužel mu nikdo nevěřil, a to ani jeho rodina.

Agresivita manželky eskalovala. Nejčastěji svého manžela bila v posteli, když si četl, nebo když někomu chtěl zavolat. Posléze nemohl ani hlídat svoji dceru, protože je neschopný. Jan přestával snášet výlevy své manželky, a když jeho míra trpělivosti přerostla, tak se po ní ohnal a dal jí facku. Tereza opět volala svým rodičům a vzniklý incident obrátila proti němu.

Situace v rodině se stále horšila častými hádkami a neuvěřitelným terorem, jak říká Aleš. Hádky, které se staly denní rutinou, byly pro Aleše běžné a po delší době si na ně vznikl. Co mu opravdu vadilo, bylo násilí fyzické. Jako muži bylo velmi nepříjemné, že ho bije žena.

Z manželského svazku nechtěl odejít kvůli své dceři, kterou měl rád. O to více ho mrzelo, že jeho dcera už v takhle malém věku je vystavována neustálým hádkám a nesnesitelnému křiku. Dodnes si vyčítá, že jeho dcera byla součástí jejich problémů.

Jeho problémové situace v manželství si všimnul jeho kolega s kolegyní v práci. Domluvili si s ním schůzku a snažili se mu vysvětlit, jaká je jeho situace a jak by jí měl řešit a že mu doporučí nějaké instituce, kde by mohl najít pomoc. Aleš zprvu jejich nabídku odmítal, ale pak si přiznal, že jeho partnerská situace není běžná. Vyhledal tedy pomoc psychologa a terapeuta. Na sezeních s psychologem si Aleš uvědomil svoji situaci a také si uvědomil, že v tomto vztahu nechce nadále setrvat.

Tvrdí, že když se slyšel, co vše říká té pracovníci, tak se zděsil a nepochopil, jak to mohl dlouho vydržet. Rozhodl se manželce oznámit, že požádá o rozvod. Následovala hysterie manželky, vyhrožování, že dceru už nikdy neuvidí.

Své manželce oznámil, že zažádal o rozvod a nastěhoval se ke kamarádovi. Svoji dceru navštěvoval ve školce každý den, aby ji aspoň na chvíli viděl. Také vyhledal pomoc u neziskové organizace, kde mu nabídli pomoc právníka k rozvodovému řízení. Největší strach měl, že přijde o svou dceru. Nakonec soud rozhodl o střídavou péči obou rodičů.

Své útočiště nalezl u svých rodičů, kterým se se svými problémy nesvěřil, vzhledem k jejich prvotnímu odmítnutí. Jeho rodiče se mu omlouvali za jejich neprozíravost. Na jejich pozemku si postavil malý domek, kde nejvíce času tráví se svojí dcerou.

S bývalou manželkou se soudil celkem dva roky. Od posledního verdiktu soudem se Aleš s Terezou neviděl a dnes jsou tomu čtyři roky. Na novou partnerku nemá Aleš ani pomyšlení a myslí si, že ještě dlouho bude trvat, než znovu vstoupí do partnerského vztahu.

Závěr:

Aleš žil s partnerkou po dobu osmi let. V manželském svazku zažil domácí násilí psychické, fyzické a sociální. Je velmi zajímavé, že Jan se hned identifikoval do submisivní role. Spojitost můžeme najít v jeho primární rodině. Pomoc vyhledal nejprve u psychologa (terapeuta) a posléze využil pomoc neziskového sektoru k rozvodovému řízení. Jeho největší oporou mu byli kolegové z práce.

6. KAZUISTIKA – Jakub

1. osobní anamnéza

- jméno: Jakub
- věk: 28 let
- vzdělání: středoškolské – obchodní akademie
- bydliště: Praha
- rodinný stav: svobodný

2. rodinná anamnéza

- dětství: žil v malém rodinném domě s matkou a jejími rodiči, s matkou osobní vztah, s prarodiči nikdy nenavázal osobní styky
- dospělost: po ukončení studia pracoval jako recepční v hotelu, poté se přestěhoval k partnerovi a delší dobu byl nezaměstnaný

3. sociální zázemí

- bytové podmínky: bydlí v malém rodinném domě
- zaměstnání: zaměstnanec České pošty
- finanční situace: dostačující

ROZHOVOR (polostandardizovaný) – OTÁZKY – Jakub, 28 let

1. Podle čeho jste si vybral partnera, čím vás zaujal?
 - kultivovanost, vzhled, finanční nezávislost
 - předešlé vztahy – krátkodobé, bezvýznamné
2. Kdy jste začal pozorovat odlišné chování partnera?
 - Po odebrání platební karty.
3. Jaká byla podle vás příčina vzniku domácího násilí?
 - Nepochopení mé situace.
4. Jaké formy domácího násilí jste zažil?
 - Psychické verbální – ponižování mé osoby
 - Fyzické – údery na celé tělo, facky, tahání za vlasy, dušení
 - Sociální – izolace od společnosti
5. Cítil jste se jako oběť, nebo kdy jste si uvědomil, že jste oběť?
 - Když jsem situaci vyličil poprvé své matce.
6. Jak jste vnímal svého partnera jako tyrana?
 - Jako autoritu, které se nesmí odporovat.
 - Co je podle vás agrese. – Jako zcela nepřípustné řešení konfliktu.
7. Dokážete říct, jaké mělo domácí násilí na vás jako na osobu dopad (následky)?
 - Naprosté snížení sebevědomí, pocit méněcennosti.
8. Pokud máte děti, jak vnímaly domácí násilí vaše děti?
 - *Jakub je bezdětný.*
9. Jak jste se s násilím vyrovnal?
 - Dodnes navštěvuji psychologa a s traumatickým zážitkem nejsem stále vyrovnaný.
10. Jakou pomoc jste vyhledal?
 - Vyhledal jsem pomoc u matky a následně pomoc psychologa.

6. Příběh – Jakub, 28 let

Dětství:

Jakub žil se svojí matkou a svými prarodiči v menším rodinném domě. Otec neznámý. S matkou jsou vztahy kamarádké. Vzhledem k tomu, že Jakub je jediný syn, tak byl u matky středem pozornosti. S dědou měl konfliktní vztah, příčinou mohli být dědovi výhrady k matčině výchově. Babička se snažila mít se všemi dobrý vztah a vzniklé spory se snažila uklidňovat.

V současné době má stále s matkou pevný vztah. Jeho děda před pěti lety zemřel. Babička stále žije s matkou v rodinném domku.

Partnerství:

S partnerem se seznámil v nejmenovaném nočním klubu v Praze. Jakuba zaujala na partnerovi jeho kultivovanost, vzhled a finanční nezávislost. Vídali se přibližně půl roku a zhruba po necelé roční známosti se Jakub nastěhoval k Lukáši. Partner zastával vyšší manažerskou činnost v nadnárodní firmě, to Jakobovi velmi imponovalo. Lukáš vlastnil luxusně vybavený byt a dvě auta. Nový životní styl a možnosti, které mu Lukáš umožnil, se staly Jakobovým novým životním standardem.

V té době Jakub pracoval jako recepční v hotelu. Vzhledem k jeho nově nabytému sociálnímu statutu Jakub své zaměstnání opustil. Toto rozhodnutí sdílel se svým partnerem, který ho podporoval v myšlence, že Jakub má potenciál vykonávat lépe finančně ohodnocenou práci.

Během své nezaměstnanosti jej Lukáš finančně podporoval. Jakub měl k dispozici jak osobní vůz, tak i přístup k Lukášově platební kartě. Jakub přiznává, že postupem času místo hledání nového zaměstnání si zvykl na neomezený přísun financí od partnera. Svůj čas trávil hraním počítačových her, nakupováním s přáteli a vysedáváním po barech. Vzhledem k tomu, že jeho partner byl často pracovně vytížen, měl Jakub dostatek volného času sám pro sebe.

Postupem času se Lukášovi přestal líbit Jakubův životní styl. Mezi partnery začalo docházet k častým hádkám. Důvodem byla Jakobova trvající nezaměstnanost. Jakub konflikty řešil brekem a osočováním partnera, že už ho nemiluje. Také mu vyhrožoval svým odchodem. Dnes na situaci nahlíží tak, že se cítil ukřivděný a finanční podporu partnera bral jako samozřejmost. Na svém stylu života nehodlal nic měnit.

Situace vyústila k Lukášovu rozhodnutí odebrat Jakubovi platební kartu. Díky tomu se Jakub nemohl stýkat s novými přáteli a více času trávil doma. O pár týdnů později přišel Lukáš domů v podnapilém stavu. Začal Jakubovi vyčítat neuklizený byt a jeho neschopnost najít si novou práci. Od toho dne začaly partnerovy posměšky, že bez jeho financí a podpory nedokáže Jakub nic. Tím srážel jeho sebevědomí a výčitky se staly denní rutinou.

Jakub se cítil víc a víc osamělý a společné soužití s Lukášem vnímal jako „vězení“. Přesto doufal, že se situace uklidní. Nástup do nového zaměstnání stále odkládal, jelikož se bál, že nesplní partnerova očekávání.

Po dvou týdnech se Lukáš vrátil pozdě večer ze zaměstnání. Byl ve špatném rozpoložení a došlo k hádce mezi partnery. V tento moment došlo k prvnímu fyzickému násilí. Lukáš udeřil Jakuba do tváře a tahal ho za vlasy. Při tom Lukáš křičel, že je Jakub neschopný a bez něj není nic. Následující den po příchodu partnera z práce, dostal Jakub květiny a pozvání do luxusní restaurace. Zde se mu Lukáš velmi omlouval za jeho ukvapené chování a ujišťoval ho, že ho miluje a bez něj nemůže žít. Jakub byl po dlouhé době šťasten a myslel si, že jejich vztah se po dlouhé době ubírá novým směrem a Lukášovi vše odpustil.

Opětovné sblížení partnerů vedlo k tomu, že Lukáš vzal Jakuba na dovolenou k moři. V polovině dovolené, začal Lukáš dávat Jakubovi podsouvat, jestli si uvědomuje, co by bez něho byl. Neustálé snižování Jakuba vedlo k ostré hádce. Hádky se opět zvrhla ve fyzické násilí, které vygradovalo k mlácení pěstmi do obličeje a následným dušením. Rány způsobené partnerem zanechali na Jakubovi viditelné stopy. Zbytek dovolené nemohl opustit svůj pokoj. Dovolená skončila fiaskem a do Prahy se vrátili rozhádání.

Po příjezdu pokračovalo psychické ponižování, vztah nefungoval a Jakub si připadal čím dál tím víc jako viník situace. Jakubův psychický stav se velmi zhoršoval. Měl nízké sebevědomí a pocit méněcennosti. Jejich partnerský vztah byl od dovolené velmi chladný. Po neustálém ponižování partnerem, se s brekem svěřil své matce. Matka Jakuba přesvědčila, aby se na čas nastěhoval do rodinného domu. I přes Lukášovy neustálé prosby, aby se k němu vrátil, zůstal Lukáš s matkou.

Přibližně po měsíci Jakub ukončil veškerou komunikaci s Lukášem. Jeho psychický stav byl natolik špatný, že se na základě doporučení matky, rozhodl navštívit psychologa, ke kterému chodí dodnes.

Po několika sezení u psychologa si Jakub našel zaměstnání na České poště a odstěhoval se od matky do bytu v Praze. Snaží se osamostatnit a postavit se na své nohy. Bývalý vztah vnímá jako zaslepení luxusem a momentálně není připraven vstoupit do nového partnerského vztahu.

Závěr:

Jakub žil s partnerem skoro tři roky. V partnerském vztahu byl vystaven domácímu násilí psychickému, fyzickému i sociálnímu. Na této kazuistice je velmi zajímavé, jak dokáže člověka ovlivnit finanční svoboda a také jak se Jakub cítil lépe ve vyšší sociální vrstvě. Pomoc vyhledal u své matky, která mu pomohla najít odbornou péči u psychologa, kterého Jakub navštěvuje dodnes.

Vyhodnocení kazuistik mužů

Příčina vzniku domácího násilí:

Domácí násilí u mužů vzniká v prvním roce jejich vztahu a nabírá intenzity ve společném sdílení domácnosti. U Jana nastalo domácí násilí po prvním porodu její partnerky, Aleš si všiml odlišného chování své partnerky po svatbě a Jakub při prvním sociálním násilí. Jan se zprvu odkazoval na poporodní psychózu své ženy a také ranou péči o tři děti. Poté zjistil, že její chování bylo i po deseti letech stejné a neměnilo se. U Jana i Aleše byla příčina žárlivosti jejich manželek, vyžadovali nepřiměřenou náklonost partnerů a tím se snažily o totální izolaci od společnosti jejich partnerů. Jakub pocítil jeho moc, která mu dovolovala izolaci od společnosti a jeho zájmů.

Formy domácího násilí:

V kazuistikách se objevují formy násilí psychické, fyzické a sociální. S velkou převahou je nejpoužívanější násilí psychické, které posléze vyústí ve fyzické a následně v sociální. Eskalace násilí ve všech třech případech je téměř totožná.

U Jana a Aleše bylo fyzické násilí posledním impulsem k tomu, aby požádali o rozvod. Jakub věřil ve změnu chování svého partnera, po delší době se přesto rozhodl ze vztahu odejít. Jan i Aleš si na denní hádky zvykli a brali ji jako denní rutinu. U Jakuba je zřejmé, že neřešil jen otázku jejich narušeného vztahu, ale i otázku, co se svým současným životem, a proto nechápal situaci a nevěděl jak nakládat s jejich vztahem. Jan a Aleš vydrželi ve vztahu déle kvůli svým dětem, o které nechtěli přijít. Jakub nechtěl ze vztahu odejít kvůli finanční nezávislosti.

Cyklus domácího násilí:

Všechny fáze, které doprovázejí cyklus domácího násilí, zažili muži podobně. Nejdříve byl útok, po útoku se snažily ženy i partner dát vinu partnerovi za jeho chování. Následně se situace doma uklidnila, ale opravdu na malou chvíli a začalo opět vyhrožování a zase útok.

Při rozhovoru muži tento cyklus potvrdili a ztotožnili se s ním.

Charakteristika obětí:

Všichni muži se staví do submisivní role v partnerském vztahu. Zajímavé je, že Jan a Aleš v jejich profesním životě vykonávají pracovní pozici v dominantní roli. Jakub ani v profesním životě nebyl dominantní a vyhovuje mu, když je autoritou veden. Jan a Aleš se za sebe stydí a nemohou uvěřit, jak dlouho mohli ve vztahu vydržet. Celá situace je pro ně velmi potupná. Jakub si je vědom, že využil partnerovi situace a dnes se stydí za to, že využíval jeho prostředků k dosažení vyššího statutu, i přesto si myslí, že takové jednání si nezasloužil.

ZÁVĚR

Problematikou domácího násilí jsem se zabýval v předchozím studiu. Vzhledem k tomu, že domácí násilí je velmi obsáhlé, co se témat týče, vybral jsem si rozdíl mezi ženou a mužem jako obětí. Dále má tato bakalářská práce sloužit jako osvěta ve většinové společnosti a především by měla pomoci osobám, které se v této těžké životní situaci nacházejí. Po přečtení této práce mohou zjistit, že tímto problémem trpí více lidí. Také mohou získat informace o poskytování péče násilím ohrožených osob v České republice.

Důvod, proč je v práci zpracováno i zaměření na muže jako oběti domácího násilí, byl z důvodu malé informovanosti ve společnosti. Ani odborná literatura na toto téma nepamatuje a organizace, které poskytují péči obětem, se více zaměřují na ženy. V dnešní společnosti panuje nesprávná představa - muž nemůže být týrán ženou. Pro společnost je to znak slabosti, protože muž má být „hlavou“ rodiny. Je velmi důležité, aby téma týraných mužů nebylo opomíjeno a tato bakalářská práce má k tomu napomoci.

Teoretická část je primárně zaměřena na domácí násilí jako pojem a jeho definici, aby bylo zřejmé, co opravdu domácí násilí je. Dále jsou zde popsány příčiny vzniku domácího násilí, formy domácího násilí a cykly domácího násilí. Další důležitou částí je vymezení oběti a tyрана v partnerském vztahu, jejich charakteristiky a způsoby projevů. Mezi tyto informace je zahrnuta kapitola vyrovnání se s domácím násilím a jeho způsobem a některé psychické dopady na oběť, které se často vyskytují u obětí.

Při psaní teoretické části jsem si pečlivě vybíral literaturu na základě recenzí a kvality. Literatury o domácím násilí orientované na týrané ženy je mnoho a viděl jsem spousty filmových dokumentů, ze kterých jsem čerpal. Obtížnější bylo najít literaturu, která se zabývá týranými muži. Nemohl jsem nikde najít plnohodnotný zdroj. Byla vydána pouze jedna kniha o týraných mužích v českém jazyce. Proto jsem musel vyhledat cizojazyčnou literaturu, která mi trochu pomohla orientovat se v problematice týraných mužů. Byl jsem velmi překvapen, jak málo se můžeme dočíst o mužích jako obětech. Z toho důvodu je velmi důležité klást důraz na prevenci a osvětu ve společnosti.

Pro praktickou část jsem se rozhodl využít metodu kvalitativního výzkumu, a to formou polostandardizovaného rozhovoru a následně z něj vytvořil kazuistiku. Celkem je kazuistik šest - tři muži a tři ženy. Hledání vhodných respondentů nebylo snadné, nejdříve jsem navštívil celkem šest institucí, které se zabývají danou problematikou, a požádal jsem je o jejich pomoc při mém výzkumu. Na základě jejich doporučení několik respondentů souhlasilo

s rozhovorem. Některé respondenty jsem našel v přátelských kruzích a další přes internet. Rozhovory byly velmi vyčerpávající. Stávalo se, že se délka jednotlivých rozhovorů blížila až ke třem hodinám. Oběti odpovídaly na deset otázek a rozhovor byl zaznamenáván na diktafon, aby bylo zpracování kazuistiky přesnější.

Ze získaných rozhovorů jsem třídil informace, které byly důležité pro výzkum. Mezi hlavní kritérium patřilo zjistit rozdíl mezi obětí muže a ženy. Rozhodl jsem se při vyhodnocování zaměřit se na příčinu, formu, cyklus domácího násilí a charakteristiku oběti. Po sepsání rozhovorů jsem vyhodnocoval zvlášť muže a ženy. Dospěl jsem k závěru, že oběti muže a ženy jsou téměř totožné jen s malými odchylkami. Domácí násilí vzniká většinou po delším partnerském vztahu, minimálně jednoho roku. U žen je kladen větší důraz na partnerovu agresivitu, která je většinou spojená s alkoholem. Také se odkazují na původní rodinu partnera. U mužů je prvním faktorem zdůrazněna žárlivost jejich partnerek, která byla příčinou psychických i fyzických útoků a vyústila i v sociální izolaci.

Žena jako tyran je více hysterická a volí primárně formu násilí psychického a sociálního a jejich manipulace je doprovázena žárlivostí, na rozdíl od tyranů mužů, kteří si jsou svojí partnerkou jistí, a jejich chování je velice suverénní. Také je patrný rozdíl v obětech při ukončení vztahu. Muži od násilné partnerky odcházejí při prvních fyzických útocích. Žena ve vztahu setrvává i přes fyzické násilí. Jak u muže, tak i u ženy je nejdříve potřeba zachránit partnerství kvůli dětem. Dalším faktorem je pohled společnosti na jejich vztah, který pak ovlivňuje rozhodnutí oběti.

Cyklus domácího násilí je u oběti naprosto totožný a tím se potvrzuje fáze cyklu domácího násilí. Je to napětí, útok, usmířování, líbanky. Charakteristika muže a ženy jako oběti domácího násilí je v mém vzorku také téměř stejná, oběti se staví do submisivních rolí v partnerství, přičemž v profesním vztahu jsou dominantní vzhledem k jejich pracovním pozicím.

Z rozhovorů s respondenty jsem zjistil, že dalším tématem k zamyšlení je „Pohled očima dětí na domácí násilí“, protože moment, kdy jsem respondentům položil otázku, která se týkala jejich dětí, byl nezapomenutelný a velice smutný. Je dokázaná identifikace role skrze děti, a to buď do role tyрана, nebo oběti. Také vzorce chování, které se dítě naučilo, jsou v jeho dalším životě neměnné. Oběti vždy sdělily informaci, že dnes litují toho, jakému osudu a jaké zkušenosti v dětství své děti vystavily.

Chtěl bych, aby má práce pomohla k rozšíření osvěty a zamyšlení nad dalším tématem s tím souvisejícím „Pohled očima dětí na domácí násilí“. Výchova dítěte ovlivní celý zbytek jeho života. Na základě toho si dítě vytvoří vlastní úsudek na své budoucí partnerství, a to díky identifikaci pramenů z chování vlastních rodičů.

Summary

I have already dealt with the topic of the domestic violence in my previous studies. Concerning the broadness of the topic of the domestic violence, I have chosen two specific topics - male and female victim. This thesis should also serve as enlightenment in the given society and above all it should help the people who find themselves in this kind of difficult life situation. After reading this thesis they might figure out that there are more people facing this sort of trouble. They may also find some information about the provided care for people dealing with violence in the Czech Republic.

The theoretical part of the thesis concerns mainly the domestic violence as a concept and provides its definition to make it explicit what the domestic violence actually is. Moreover, the causes of initiation of the domestic violence, the forms of the domestic violence and the cycles of the domestic violence are described. Another important part is defining a victim and a tyrant in the relationship, the characteristic and ways of their manifestation. Among this information a chapter concerning dealing with the domestic violence and the consequences of the above mentioned for the victim, which often appear in this victims.

For the analytical part of the thesis the method of quantitative research was used; specifically the method of half-standardized interview and the casuistry created afterwards. There are overall six casuistries - three male and three female. The interviews were very exhausting and their overall length was between two and three hours. The victims answered ten questions and the interview was recorded on recording device in order to simplify the process of casuistry creation.

The interviews brought out another interesting topic: "The domestic violence as seen by children". The moment when the victims were asked about their children was unforgettable and very sad. It is proved that there is identification into the role of a victim or a tyrant in children. The behaviour patterns the children learned remain unchanged in its future life. The victims always said that they regret making their children face such fate and experience in their childhood.

SEZNAM LITERATURY

1. BEDNÁŘOVÁ, Zdena a kol. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, 2009. ISBN 978-80-254-5422-0.
2. BURIÁNEK, Jiří a kol. *Domácí násilí - násilí na mužích a seniorech*. Praha, Kroměříž: Triton, 2006. ISBN 80-7254-914-6.
3. BUSKOTTE Andrea. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Brno: Computer Press, 2008. - Orig.:Gewalt in der Partnerschaft. ISBN 978-80-251-1786-6.
4. ČÍRTKOVÁ Ludmila, MACHÁČKOVÁ Radka, VITOUŠOVÁ Markéta. *Domácí násilí: přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích*. Praha: Bílý kruh bezpečí, 2002. ISBN 80-86284-19-0.
5. DUFKOVÁ, Ivana; ZLÁMAL, Jiří. *Domácí násilí se zaměřením na problematiku oběti. Pracovní manuál*. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra, 2005. ISBN 80-239-5686-8
6. EDELSBERGER, L. a kol. *Defektologický slovník (Sovák, M.)*. HaH Vyšehradská, s. r. o, 2000. ISBN 80-86022-76-5.
7. MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, Bronislava; POKORNÁ, Dana; TOUFAROVÁ, Marie. *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-86131-76-4.
8. MATOUŠEK, Oldřich; KODYMOVÁ, Pavla; KOLÁČKOVÁ, Jana. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005. ISBN 978-80-7367-818-0
9. PIKÁLKOVÁ, Simona. *Mezinárodní výzkum násilí na ženách – ČR/2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2004.
10. STŘÍLKOVÁ Patricie, FRYŠTÁK Marek. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Edice PRÁVO 2009; ISBN 978-80-7418-020-0
11. ŠEVČÍK, Drahomír; ŠTĚPÁNKOVÁ, Naděžda a kol. *Domácí násilí*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2.
12. VITOUŠOVÁ Petra, VEDRA Vladimír. *Domácí násilí: (informace a praktické rady pro ohrožené osoby)*. Praha: Bílý kruh bezpečí, 2009. ISBN 978-80-86284-82-8.
13. VOŇKOVÁ Jiřina, SPOUSTOVÁ Ivana. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: proFem, 2008. ISBN 978-80-903626-7-3.

DALŠÍ POUŽITÁ LITERATURA

1. BERKOVÁ, Alexandra. *Temná láska*. Brno: Nakladatelství Petrov, 2000. ISBN 80-7227-085-0.
2. BRÉHATOVÁ Caroline. *Milovala jsem tyрана: osud ženy, která prožila psychický teror*. Praha: Euromedia Group - Ikar, 2011. Orig.: J'ai aimé un manipulateur. ISBN 978-80-249-1651-4.
3. GLASS, Cathy. *Rozbitá: Příběh zneužívaného a odvrženého dítěte*. Praha: Portál, 2011. - Orig.: Damaged. ISBN 978-80-262-0025-3.
4. JESSOP, Carolyn; PALMER, Laura. *Mormonka*. Praha: Euromedia Group - Ikar, 2009. - Orig.: Escape. ISBN 978-80-249-1303-2.
5. SCHWARTZ, Dianne. *Týraná: Příběh ženy, která čelila domácímu násilí*. Praha: Portál, 2012. - Orig.: Whose face is in the mirror?. ISBN 978-80-262-0078-9.

SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

1. www.bkb.cz - duben 2015
2. www.rosa.os.cz - duben 2015
3. www.koordona.cz - duben 2015
4. www.donalinka.cz - duben 2015
5. www.domacinasili.cz - duben 2015
6. www.modrina.cz - duben 2015
7. <http://www.acorus.cz/cz/sluzby/azylovy-dum.html> - duben 2015
8. <http://praha.charita.cz/sluzby/magdala/> - duben 2015
9. <http://www.profem.cz/o-profem.aspx> - duben 2015
10. <http://www.bohnice.cz/wp-content/uploads/letaky/CKI.pdf> - duben 2015